

červenka JO NESBØ

FLEET

Jo Nesbø
Červenka

červenka JO NESBØ

Copyright © Jo Nesbø 2000

Published by agreement with Salomonsson Agency

Translation © Kateřina Krištůfková 2014

ISBN 978-80-7473-167-9 (PDF)

„Leč ponenáhlu si dodal odvahy, přiletěl přímo k němu a vytáhl zobáčkem trnový osten, jenž se ukřižovanému zabodl do čela.

Avšak přitom, co tak učinil, skanula kapka krve ukřižovaného ptáčku na hrdélko. Rozšířila se rychle a roztekla na strany a obarvila všechna útlá pírka na hrdélku.

Ale ukřižovaný otevřel rty a zašeptal ptáčkovi:

– Pro svou milosrdnost jsi získal toho, oč usiluje tvůj rod od stvoření světa.“

Selma Lagerlöfová

Legendy o Kristu

ČÁST I.

Prach jsi

**Mýtná stanice v Alnabru,
1. listopadu 1999**

Harrymu přeplachtil zorným polem šedý pták. Harry bubnoval prsty na volant. Čas se vlekl. V televizi zrovna včera kdosi mluvil o pomalém uplývání času. Takhle to tedy vypadá, když se čas vleče. Stejně jako se vleče na Štědrý večer, než přijde vánoční skřítek s nadálkou. Nebo na elektrickém křesle, než zapnou proud.

Začal bubnovat ještě silněji.

Parkovali na otevřeném prostranství mýtné stanice za výběrčími budkami. Ellen maličko zvýšila hlasitost na autorádiu. Reportér hovořil slavnostním a nábožným hlasem:

„Letadlo přistálo před padesáti minutami a přesně v 6:38 vstoupil prezident na norskou půdu. Uvítal ho starosta okresu Ullensaker. Tady v Oslu panuje krásný podzimní den, vrcholná schůzka se tedy odehraje v pravých norských kulisách. Poslechněme si nyní, co prezident pronesl před půl hodinou při setkání s novináři.“

Byla to třetí repríza. Harry si znovu představil jásající novináře tlačící se před zábranami. Muže v šedivých oblecích na opačné straně zátarasů, kteří se jen vlažně snaží nevypadat jako agenti Secret Service, krčí neustále rameny a přitom očima skenují dav, podvanácté kontrolují, zda jim příposlech drží správně v uchu,

upravují si sluneční brýle, znovu skenují dav, na okamžik spočinou pohledem na fotografovi s příliš dlouhým teleobjektivem, skenují dál, potřinácté kontrolují, zda jim příposlech drží správně v uchu. Kdosi pronesl v angličtině uvítání, rozhostilo se ticho a pak zachrastil mikrofon.

„*First let me say I'm delighted to be here...*“, spustil prezident chraptavě počtvrté svou výraznou americkou angličtinou.

„Někde jsem četla, že jeden známý americký psycholog se domnívá, že prezident trpí MPD,“ prohlásila Ellen.

„MPD?“

„*Multiple personality disorder*, mnohočetná porucha osobnosti. Doktor Jekyll a pan Hyde. Ten psycholog tvrdil, že prezidentova normální osobnost neměla tušení, že ta druhá, to sexuální zvíře, souložila s těmi ženami. A proto ho nemohl ani Senát odsoudit za to, že o tom pod přísahou lhal.“

„No ne,“ odušil Harry a vzhlédl k vrtulníku kroužícímu vysoko nad nimi.

V rádiu se hlas s norským přízvukem zeptal:

„Pane prezidente, jedná se o první návštěvu úřadující americké hlavy státu v Norsku. Jaký to je pocit?“

Odmilka.

„Jsem velice rád, že jsem sem mohl opět zavítat. Za ještě důležitější považuji skutečnost, že se tu mohou setkat vedoucí představitelé státu Izrael a palestinského národa. Je to klíčová...“

„Pamatujete si něco ze své předchozí návštěvy Norska, pane prezidente?“

„Jistěže. Doufám, že v dnešních rozhovorech budeme moci...“

„Jaký význam má Oslo a Norsko pro světový mír, pane prezidente?“

„Norsko hraje v tomto ohledu významnou roli.“

Hlas bez norského přízvuku:

„Jakých konkrétních výsledků lze podle názoru pana prezidenta reálně dosáhnout?“

Záznam byl přerušen a slova se ujal hlas ze studia:

„Tak jsme to tedy slyšeli! Prezident se domnívá, že Norsko hraje významnou roli při... ehm, mírových jednáních na Blízkém východě. Právě teď hlava Spojených států míří...“

Harry zasténal a rádio vypnul. „Co se to s naší zemí děje, Ellen?“

Ellen pokrčila rameny.

„Minuli jsme stanoviště dvacet sedm,“ zapraskalo z vysílačky na palubní desce.

Harry pohlédl na Ellen.

„Všichni na svých místech?“ zeptal se. Ellen přikývla.

„Za chvíli to vypukne,“ pronesl. Ellen obrátila oči v sloup. Řekl to popáté od chvíle, kdy kolona vyjela z letiště Gardermoen. Z místa, kde parkovali, viděli prázdnou dálnici táhnoucí se od mýtné stanice směrem na Trosterud a Furuset. Modrý majáček na střeše se líně otáčel. Harry stáhl okénko a vystřčil ruku, aby odstranil zažloutlý list, který se zachytil pod stěračem.

„Červenka obecná,“ ukázala Ellen. „Takhle pozdě na podzim bývá k vidění vzácně.“

„Kde?“

„Támhle. Na střeše té výběřčí budky.“

Harry se sklonil a vyhlédl čelním sklem ven.

„Aha. Tak tohle je červenka?“

„Přesně tak. Ale hádám, že bys ji nepoznal od drozda cvrčaly, co?“

„Správně.“ Harry si zastínil oči. Začíná snad být krátkozraký?

„Červenka je zvláštní pták,“ pokračovala Ellen a zašroubovala uzávěr termosky.

„O tom nepochybuju,“ odušil Harry.

„Devadesát procent červenek odlétá na zimu na jih a jenom pár jich to prostě riskne a zůstává tady.“

„Prostě riskne?“

Ve vysílačce znovu zapraskalo a ozvalo se:

„Šedesát dvojka volá HQ. U silnice dvě stě metrů od sjezdu na Lørenskog parkuje neznámé vozidlo.“

Z velitelského stanoviště odpověděl hluboký hlas bergenským dialektem:

„Okamžik, šedesát dvojko. Prověříme to.“

Ticho.

„Zkontrolovali jste záchody?“ zeptal se Harry a pokývl k čerpací stanici Esso.

„Ano. Na stanici nikdo není, ani obsluha. S výjimkou vedoucího. Toho jsme zamkli v kanceláři.“

„Výběrčí budky jste taky prošli?“

„Prošli. Uklidni se, Harry, všechny body, které bylo potřeba zkontrolovat, jsou odškrtnuté. Jo, a ty červenky, co tu zůstávají, doufají, že bude mírná zima, víš? Může jim to vyjít, ale když ne, tak umřou. Možná tě napadne, proč tedy pro všechny případy taky neodletí na jih. Jsou snad ty, co tu zůstávají, prostě jenom líné?“

Harry mrkl do zrcátka a po obou stranách železničního mostu uviděl hlídky. Černooděnci v přilbách a se samopaly MP5 přes rameno. Dokonce i odsud dokázal v řeči jejich těla rozpoznat napětí.

„Jde o to, že když je mírná zima, mají možnost vybrat si nejlepší místo pro hnízdění před návratem ostatních,“ vysvětlila Ellen a přitom se snažila vecpat termosku do přeplněné přihrádky v palubní desce. „Je to vědomé riziko, chápeš? Buď se budeš mít jako prase v žitě, nebo na to pěkně dojedeš. Riskovat, nebo neriskovat? Pokud to riskneš, možná jedné noci spadneš zmrzlý z větve a roztaješ až na jaře. Jestliže se budeš bát, možná si po návratu nezašukáš. Je to vlastně jed-

no z takových těch věčných dilemat, která je nutné neustále řešit.“

„Máš na sobě neprůstřelnou vestu s ocelovými pláty, vid?“ Harry otočil hlavu a upřel na Ellen pohled.

Ellen neodpověděla, jen zírala na dálnici a přitom pomalu zavrtěla hlavou.

„Tak máš, nebo nemáš?“

Místo odpovědi si klouby poklepala na hrud’.

„Ty máš jenom tu lehkou?“

Přikývla.

„Krucinál, Ellen! Dal jsem rozkaz, že máš mít vyztuženou vestu, ne tady tuhle mikymauzovskou variantu.“

„Jestlipak víš, co používají lidi od Secret Service, co?“

„Nech mě hádat. Lehké vesty?“

„Přesně tak.“

„A víš, kdo mi je u prdele?“

„Nech mě hádat. Secret Service?“

„Přesně tak.“

Zasmála se. Harry se také pousmál. V rádiu zachrastilo.

„HQ volá šedesát dvojku. Secret Service tvrdí, že u výjezdu na Lørenskog parkuje jejich vozidlo.“

„Šedesát dvojka. Rozumím.“

„Tak to vidíš,“ udeřil Harry vztekle dlaní do volantu.

„Žádná komunikace, ty Amíci si jedou úplně po svém. Co tam to auto dělá a proč nám to nedali vědět? Co?“

„Prověřují, jestli děláme pořádně svoji práci,“ odpověděla Ellen.

„Jestli ji děláme podle jejich instrukcí.“

„V každém případě smíš *maličko* rozhodovat, tak si přestaň stěžovat. A nech toho bubnování.“

Harryho prsty poslušně přeskočily do klína. Ellen se usmála. Harry s dlouhým zasyčením vydechl: „Jojojo.“

Jeho prsty nahmataly rukojeť služebního revolveru, šestiranného Smith & Wessonu ráže .38. Na opasku

měl ještě dva rychlonabíječe, v každém také šest nábojů. Pohládl revolver s vědomím toho, že přísně vzato nemá momentálně povolení nosit zbraň. Možná vážně začíná být krátkozraký, když po čtyřicetihodinovém zimním kurzu nesložil střelecké zkoušky. Přestože to nebylo nic neobvyklého, stalo se mu to poprvé a vůbec se mu to nelíbilo. Stačilo se sice přihlásit na další termín, hodně lidí potřebovalo třeba čtyři pokusy nebo pět, jenže Harry to z nějakého důvodu stále odkládal.

Opět zapraskání. „Projeli stanoviště dvacet osm.“

„To bylo předposlední stanoviště, co spadá pod policejní ředitelství kraje Romerike,“ okomentoval to Harry. „Další průjezdní stanoviště je Karihaugen a po něm už budou ta naše.“

„Proč to nemůžeme dělat tak jako jindy, prostě místo těch pitomých čísel jenom hlásit, kde se kolona právě nachází?“ posteskla si Ellen.

„Hádej.“

Unisono si odpověděli: „Secret Service!“ A rozesmáli se.

„Projeli stanoviště dvacet devět.“

Harry mrkl na hodinky.

„Fajn, za tři minuty je tu máme. Přepnu vysílačku na frekvenci osloského krajského ředitelství. Proved' poslední kontrolu.“

Vysílačka kvílela a pískala, Ellen se zatím se zavřenýma očima soustředila na hlášení ostatních hlídek přicházející v řadě za sebou. Vrátila mikrofon zpět. „Všichni jsou na místě a připravení.“

„Díky. Nasad' si helmu.“

„Cože? Fakt, Harry?“

„Slyšelás, co jsem řekl.“

„Nasad' si helmu sám!“

„Moje je moc malá.“

Nový hlas: „Projeli stanoviště jedna.“

„Krucí, občas jsi prostě tak... neprofesionální.“ Ellen si stáhla helmu do čela, upevnila si pásek pod bradou a zašklebila se do zpětného zrcátka.

„Taky tě miluju,“ pronesl Harry, přitom dalekohledem zkoumal silnici před nimi. „Už je vidím.“

Na nejvyšším bodě stoupání ke Karihaugenu se zablýskl kov. Harry prozatím viděl jen první auto v koloně, věděl však, v jakém pořadí vozidla jedou: šest motorek se speciálně vycvičenými policisty z norského útvaru pro ochranu ústavních činitelů, dva norské doprovodné vozy, jedno auto Secret Service, pak dva stejné automobily Cadillac Fleetwood, speciální vozidla, která si Secret Service přivezla z USA. V jednom z nich seděl prezident. Ve kterém, to bylo tajné. Nebo možná sedí v obou, pomyslel si Harry. Jeden pro Jekylla, druhý pro Hyde. Potom následovala větší auta: sanitka, komunikační vozidlo a několik automobilů Secret Service.

„Zdá se, že všechno probíhá v poklidu,“ pronesl Harry. Pomalu přejížděl dalekohledem zprava doleva. Ačkoli bylo chladné listopadové ráno, chvěl se nad asfaltem vzduch.

Ellen už viděla obrysy prvního auta. Za půl minuty kolona mine mýtnou stanici a ona s Harrym bude mít polovinu úkolu za sebou. Za dva dny, až tudy stejné vozy projedou v opačném směru, se budou moci vrátit k běžné policejní práci. Ellen dávala přednost styku s mrtvými osobami na oddělení vražd před vstáváním ve tři hodiny ráno a vysedáváním ve studeném volvu s nedůtklivým Harrym, kterého očividně tížilo břemeno svěřené odpovědnosti.

S výjimkou Harryho pravidelného dechu panovalo v autě ticho. Ellen zkontrolovala, zda indikátory na obou vysílačkách svítí. Kolona vozidel už téměř dosáhla úpatí kopce. Ellen se rozhodla, že si po práci zajde

do baru Žízeň a opije se. Chodíval tam týpek, s nímž si občas vyměnila pohled, měl černé vlnité vlasy a hnědé, trochu nebezpečné oči. Vyzáblý. Vypadal tak trochu bohémsky, jako intelektuál. Možná...

„Co ksak...“

Harry si bleskově přitáhl mikrofon. „Ve třetí výběřčí budce zleva stojí nějaký člověk. Může ho někdo identifikovat?“

Vysílačka odpověděla praskajícím tichem. Ellen zatím pohledem rychle přejížděla po řadě výběřčích budek. Táhle! Zahlédla mužova záda za hnědým sklem obslužné přepážky – pouhých čtyřicet padesát metrů od nich. V protisvětle se postava zřetelně rýsovala. Stejně jako krátká hlaveň se zaměřovačem vyčnívající dotyčným přes rameno.

„Zbraň!“ zakřičela. „Má samopal!“

„Do prdele!“ Harry rozkopl dveře auta, chytil se oběma rukama za okraj střechy a vyhoupl se ven. Ellen zírala na kolonu aut. Nemohla být od muže dál než nějakých pár set metrů. Harry strčil hlavu do vozu.

„Není to nikdo z našich, ale může to být někdo od Secret Service. Zavolej HQ.“ V ruce už držel revolver.

„Harry...“

„Teď hned! A jestli HQ řekne, že je to někdo z jejich lidí, zatrub klaksonem.“

Harry se rozběhl k výběřčí budce a zádům v saku. Hlaveň vypadala jako hlaveň samopalu Uzi. Syrový ranní vzduch pátil Harryho v plicích.

„Policie!“ zařval. „Police!“

Žádná reakce, silné sklo přepážek bylo vyrobeno tak, aby nepropouštělo dovnitř dopravní hluk. Muž nyní otočil hlavu ke koloně a Harry zahlédl jeho tmavé sluneční brýle značky Ray Ban. Secret Service. Nebo někdo, kdo chce vypadat jako agent Secret Service.

Ještě dvacet metrů.

Jak by se dostal do zamčené budky, kdyby nepatřil k nim? Krucinál! Harry už slyšel motorky. K přepážce doběhnout nestihne.

Uvolnil pojistku a zamířil, přitom se modlil, aby klakson rozřízl ticho tohoto zvláštního rána na uzavřené dálnici, kde neměl nejmenší touhu se vůbec vyskytovat. Instrukce zněly jasně, některé myšlenky však vytěsnit nedokázal.

Lehká vesta. Nulová komunikace. Vystřel, není to tvoje chyba. Má rodinu?

Přímo za výběrčí budkou se objevila kolona a rychle se blížila. Za dvě vteřiny budou cadillacy na úrovni budek. Levým koutkem zahlédl Harry pohyb, ze střechy se vznesl ptáček.

Riskovat, nebo neriskovat...jedno z takových těch věčných dilemat.

Uvědomil si, že vesta neznámého je u krku vykrojená, a sklonil revolver o půl palce níž. Řev motorek byl ohlušující.

**Oslo,
úterý 5. října 1999**

„Právě tohle je ta velká zrada,“ pronesl hladce oholený muž a pohlédl do rukopisu. Hlava, obočí, vypracovaná předloktí, dokonce i mohutné ruce: všechno na něm bylo čerstvě vyholené a čisté. Naklonil se blíž k mikrofonu.

„Po roce 1945 získali nepřátelé národního socialismu převahu a vyvinuli a prosadili své demokratické a ekonomické principy. V důsledku toho neuplynul jediný den, kdy by se někde ve světě neválčilo. Dokonce i tady v Evropě jsme zažili války a etnické čistky. V zemích třetího světa hladovějí a umírají miliony lidí – a Evropě hrozí masový příliv uprchlíků s následným chaosem, nouzí a bojem o existenci.“

Muž se zarazil a rozhlédl se. V místnosti panovalo absolutní ticho, jen jeden z posluchačů v zadních řadách začal tleskat, nejprve opatrně. Protože v tom už rozjařeněji pokračoval, rozsvítla se pod mikrofonem varovně červená žárovčička, což znamenalo, že nahrávací zařízení získává zkreslený signál.

„Jen málo nás dělí od bezstarostného blahobytu a dne, kdy se budeme muset spolehnout sami na sebe a společnost kolem nás. Válka, ekonomická nebo ekologická katastrofa – a celá síť zákonů a předpisů, které

nás tak rychle proměňují v pasivní sociální klienty, bude náhle pryč. Poslední velká zrada se odehrála 9. dubna 1940, kdy takzvaní představitelé našeho národa uprchli před nepřítelem, aby si zachránili kůži. A vzali si s sebou zásoby zlata, jimiž financovali svůj luxusní život v Londýně. Nyní tu máme dalšího nepřítele. A ti, kteří by měli hájit naše zájmy, nás opět zrazují. Dovolují nepříteli stavět v našich městech mešity, dovolují mu přepadat naše starší spoluobčany a mísit krev s našimi ženami. Povinností nás norských občanů je chránit svoji rasu a eliminovat zrádce ve vlastních řadách.“

Obrátil stránku, avšak zakašláním z pódia před ním ho přimělo se zarazit a vzhlednout.

„Děkuji, myslím, že jsme slyšeli dost,“ prohlásil soudce a pohlédl přes brýle. „Má obžaloba na obžalovaného další dotazy?“

Do jednacích síně číslo sedmnáct budovy osloského okresního soudu dopadaly zešikma sluneční paprsky a dodávaly holohlavému muži iluzorní svatozář. Muž měl na sobě bílou košili a úzkou kravatu, pravděpodobně na doporučení svého obhájce Johana Krohna, který se právě zakláněl na židli a pohupoval perem, jež svíral mezi ukazovákem a prostředníkem. Krohnovi se prakticky celá ta situace nelíbila. Nelíbilo se mu, jaký směr nabralo žalobcovo vyptávání, nelíbily se mu otevřené proklamace jeho klienta Sverreho Olsena ani skutečnost, že Olsenovi připadalo vhodné vyhrnout si rukávy košile tak, aby jak soudce, tak přísedící měli na očích pavučiny, jež měl vytetované na obou loktech, i řadu hákových křížů na levém předloktí. Pravé předloktí mu zdobil propletenec staroseverských symbolů a černým gotickým písmem vyvedený nápis VALKYRIA. Valkyria byl název jednoho z gangů, jenž tvořil součást neonacistické komunity a řádil v okolí sæterské křižovatky ve čtvrti Nordstrand.

Nejvíc však Johana Krohna zlobilo to, že něco na celém průběhu případu drhne, nemohl však přijít na to, co to je.

Žalobce, mužík jménem Herman Groth, si malíčkem, na němž měl navlečený prsten se znakem advokátní komory, naklonil mikrofon k sobě.

„Ještě několik otázek na závěr, pane soudce.“ Hlas měl měkký a tlumený. Žárovčička pod mikrofonem se rozsvítila zeleně.

„Když jste třetího ledna v devět hodin vešel do obcerstvení Dennis Kebab v Královčině ulici, učinil jste tak s jasným záměrem splnit svůj díl povinnosti při ochraně naší rasy, o níž jste předtím mluvil?“

Johan Krohn se vrhl k mikrofonu:

„Můj klient už odpověděl, že mezi ním a vietnamským majitelem došlo k hádce.“ Žárovčička se rozsvítila červeně. „Byl vyprovokován,“ dodal Krohn. „Neexistuje nejmenší důvod naznačovat, že v tom byl úmysl.“

Groth zcela zavřel oči a opáčil:

„Je-li pravda to, co tvrdí váš obhájce, pane Olsene, pak jste tedy měl s sebou baseballovou pálku zcela náhodou?“

„Měl ji k sebeobraně,“ přerušil žalobce Krohn a odevzdaně rozhodil pažemi. „Pane soudce, na tyto otázky už můj klient odpověděl.“

Soudce si mnul bradu a přitom pozoroval obhájce. Všichni věděli, že Johan Krohn mladší je vycházející hvězdou na právnickém nebi, uvědomoval si to i Krohn sám, a právě proto zřejmě musel soudce s jistým podrážděním přiznat:

„Souhlasím s obhajobou. Pokud obžaloba nemá žádný nový úhel pohledu, budu nucen ji požádat, abychom pokročili dále.“

Groth pootevřel víčka tak, aby se mu pod zornicí a nad ní objevil jen úzký proužek duhovky. Přikývl. Nato zdvihl unaveným pohybem do vzduchu noviny.

„Tohle je deník *Dagbladet* z pětadvacátého ledna. V rozhovoru na straně osm říká jeden z názorových spřízněnců obžalovaného...“

„Protestuji...“ spustil Krohn.

Groth vzdychl. „Dovolte mi to opravit na osobu mužského pohlaví vyjadřující rasistické názory.“

Soudce přikývl, současně však vrhl na Krohna varovný pohled. Groth pokračoval:

„Tato osoba mužského pohlaví komentuje přepadení Dennis Kebab tak, že k tomu, aby bylo Norsko opět naše, potřebujeme více rasistů, jako je Sverre Olsen. V rozhovoru se výraz ‚rasista‘ používá jako čestné označení. Považuje se obžalovaný za rasistu?“

„Ano, jsem rasista,“ odpověděl Olsen, než ho Krohn stihl umlčet. „V tom významu, který já do toho slova vkládám.“

„A to je?“ usmál se Groth.

Krohn sevřel pod stolem pěsti a pohlédl k pódiu, na oba přísedící zaujímající místo po boku soudce. Tihle tři rozhodnou o budoucnosti jeho klienta v následujících letech a o Krohnově vlastním statusu v následujících měsících v Tostrupkjelleren, restauraci, kde se scházejí vlivní politici a novinářská obec. Dva běžní zástupci lidu, vybraní kvůli obecnému pocitu spravedlnosti. Dříve se jim říkalo „laičtí soudci“, ale pak se patrně zjistilo, že to vypadá, jako by ničemu nerozuměli. Přísedící po soudcově pravici byl mladý muž v levném, ale přijatelném obleku, který se sotva odvažoval pozvednout zrak. Mladá, poněkud podsaditá žena nalevo vypadala, jako by jen naoko sledovala, co se tu odehrává, a přitom snaživě vypínala vpřed spodní čelist, aby ze sálu nebyla vidět její počínající dvojitá brada. Průměrní Norové. Co takoví vědí o lidech jako Sverre Olsen? Co chtějí vědět?

Osm svědků vidělo Sverreho Olsena, jak vešel do rychlého občerstvení s baseballovou pálkou pod paží

a jak s ní po krátké výměně nadávek vzal po hlavě majitele Ho Daie, čtyřicetiletého Vietnamce, který uprchl do Norska na lodi v roce 1978. Praštil ho tak tvrdě, že Ho Dai už nikdy nebude chodit. Když Olsen spustil, Johan Krohn mladší již v duchu formuloval odvolání k apelačnímu soudu.

„Rasismus,“ začal číst Olsen, jakmile v papírech našel, co hledal, „je věčný boj proti dědičným chorobám, degeneraci a vyhlazování a také sen a naděje na zdravější společnost nabízející lepší kvalitu života. Mísení ras je formou bilaterálních etnických čistek. Ve světě, kde máme v úmyslu zřizovat genové banky, abychom uchovali i toho nejmenšího broučka, je všeobecně akceptováno mísení a ničení lidských ras, které se vyvíjely po tisíciletí. V jednom článku v respektovaném americkém časopise *American Psychologist* v roce 1972 varovalo padesát amerických a evropských vědců před zamlčováním argumentů mluvících pro teorii dědičnosti.“

Olsen se zarazil, pohledem přejel celou soudní síň a pozvedl pravý ukazovák. Předtím se již otočil k žalobci, takže Krohn zahlédl bledý vytetovaný nápis *Sieg Heil* na hladce vyholeném faldu mezi zátylkem a krkem – jakýsi němý výkřik a groteskní, zvláštní kontrast k chladné rétorice. V tichu, jež následovalo, rozpoznal Krohn podle hluku z chodby, že v jednací síni číslo osmnáct bylo líčení přerušeno kvůli přestávce na oběd. Vteřiny ubíhaly. Krohn si vzpomněl, jak se kdesi dočetl, že se Adolf Hitler během masových shromáždění dokázal odmlčet i na tři minuty. Když Olsen opět navázal, pokyvoval do taktu ukazováčkem, jako by jím chtěl do posluchačů nabašit každé slovo i každou větu.

„Ti z vás, kteří se snaží tvářit, jako by tu žádný rasový boj neprobíhal, jsou buď slepí, anebo zrádci.“

Upil vody ze sklenky, kterou před něj postavil člen justiční stráže.

Žalobce zasáhl:

„A v tomto rasovém boji máte právo útočit pouze vy a vaši příznivci, jichž tu máme v sále značný počet?“

Bučení holých lebek na lavicích pro obecnstvo.

„My neútočíme, my se bráníme,“ ohradil se Olsen.
„To je právo a povinnost každé rasy.“

Někdo z lavice pro obecnstvo zavolal cosi, co Olsen zachytil a s úsměvem to přetlumočil.

„I člověk jiné rasy může být v podstatě rasově uvědoměným národním socialistou.“

Smích a rozptýlený potlesk z publika. Soudce vyzval ke klidu a pak se tázavě zahleděl na žalobce.

„To je vše,“ ukončil výslech Groth.

„Přeje si obhájce položit nějaké další dotazy?“

Krohn zavrtěl hlavou.

„V tom případě prosím o předvolání prvního svědka obžaloby.“

Žalobce pokývl členovi justiční stráže, který otevřel dveře v zadní části soudní síně, vystrčil z nich hlavu a cosi pronesl. Na chodbě zarachotila židle, dveře se úplně otevřely a dovnitř naklusal vysoký muž. Krohn si povšiml, že má na sobě poněkud těsné sako, černé džíny a obří martensky. Jeho téměř vyholená lebka a štíhlé atletické tělo naznačovaly, že je mu jen něco málo přes třicet. Kvůli zarudlým očím s váčky a bledé pleti s tenkými žilkami, které se sem tam slévaly v drobné červené delty, by mu však člověk hádal spíš něco k padesáti.

„Inspektor Harry Hole?“ zeptal se soudce, jakmile muž zaujal místo na svědecké lavici.

„Ano.“

„Jak vidím, nemáte tu uvedenou adresu trvalého bydliště.“

„Je tajná.“ Hole ukázal palcem přes rameno. „Zkoušeli se mi dostat do bytu.“

Několikeré zabučení.

„Už jste někdy vypovídal, pane Hole? Tedy pod přísahou.“

„Ano.“

Krohnovi se zhoupla hlava vzad jako u takových těch plastových psíků, které vozí někteří automobilisté na zadním okně. Horečnatě začal listovat dokumenty.

„Vy pracujete na oddělení vražd jako vyšetřovatel, pane Hole,“ spustil Groth. „Proč jste dostal na starost tento případ?“

„Protože jsme to špatně vyhodnotili,“ odpověděl Harry.

„Jak to myslíte?“

„Nepočítali jsme s tím, že by Ho Dai mohl přežít. Má-li člověk roztráštěnou lebku a vyteče-li mu částečně její obsah, většinou nepřežije.“

Krohn zahlédl, jak se oba přísedící mimoděk zašklebili. To však nyní nehrálo roli. Našel papír s jejich jmény. A tady byla ta chyba.

**Třída Karla Johana,
5. října 1999**

„Umíráte.“

To slovo znělo starému muži v uších, ještě když vyšel na schodiště a zastavil se, protože ho oslepilo ostré podzimní slunce. Zatímco se mu zorničky zvolna smršťovaly, držel se pevně zábradlí a zhluboka a pomalu dýchal. Naslouchal kakofonii automobilů, tramvají, cvakajících semaforů. A hlasům – vzrušeným a veselým hlasům lidí spěchajících kolem na klapajících podpatcích. A hudbě, slyšel někdy tolik hudby? Nic však nedokázalo přehlušit zvuk toho slova: „Umíráte.“

Kolikrát stál tady na schodech před ordinací doktora Buera? Čtyřicet let dvakrát do roka, takže to máme osmdesátkrát. Osmdesát běžných dní stejných, jako je tento, ale teprve teď si všiml, jaký ruch tu panuje na ulicích, jaký jásot, jaká lačná chuť do života. Byl říjen, jemu to však připadalo jako nějaký květnový den. Ten den, kdy byl vyhlášen mír. Přehání? Slyšel její hlas, viděl její siluetu vybíhající ze slunce, obrysy tváře mizející v aureole bílého světla.

„Umíráte.“

Všechna běloba získala barvu a proměnila se v třídu Karla Johana. Sešel po schodech, zastavil se, rozhlížel se chvíli napravo a nalevo, jako by se nemohl

rozhodnout, kterým směrem by se měl vydat, a pak se zamyslel. Vzápětí sebou trhl, jako by ho někdo probudil, a vykročil ke královskému zámku. Kráčel váhavě, pohled sklopený, jeho vyzáblá postava se v příliš velkém vlněném kabátě choulila.

„Rakovina se rozšířila,“ oznámil mu doktor Buer.

„Aha,“ odpověděl, podíval se na doktora a zauvažoval, jestli se tohle vyučuje na medicíně – to snímání brýlí, má-li být řečeno něco závažného –, nebo jestli to prostě jen dělají krátkozrací lékaři proto, aby byli ušetřeni pohledu na výraz v pacientových očích. Lékař se postupem času stále více podobal svému otci, doktoru Konradu Buerovi, tím, jak mu začínala ustupovat kšticce, a také váčky pod očima mu dodávaly něco z otcovy ustarané aury.

„Kolik mi zbývá?“ zeptal se stařec hlasem člověka, kterého neslyšel přes padesát let. Byl to dutý hrubý hrdelní zvuk muže, jemuž hlasivky rozechvívá smrtelný strach.

„No, to záleží na...“

„Pane doktore, buďte tak laskav. Já už jsem kdysi hleděl smrti do tváře.“

Přidal na hlasitost, zvolil slova, která donutila jeho hlas znít pevně, tak, jak chtěl, aby ho doktor Buer slyšel. Tak, jak ho sám chtěl slyšet.

Doktorův pohled sklouzl po desce stolu přes ošlapanou parketovou podlahu a vyklouzl špinavým oknem ven. Tam se na chvíličko schoval, než se vrátil a střetl se se starcovým pohledem. Lékařovy ruce našly hadřík a zuřivě se pustily do čištění brýlí.

„Vím, jak se...“

„Nevíte nic, pane doktore.“ Stařec si uvědomil, že se suše zasmál. „Neberte si to osobně, ale právě za to vám ručím, za to, že nevíte nic.“

Viděl, jak to doktora Buera zmátlo, a ve stejném okamžiku si všiml, že kohoutek nad umyvadlem ve zdi na

opačné straně místnosti kape, byl to nový zvuk, jako by stařec náhle a nepochopitelně získal smysly dvacetiletého jinocha.

Nato si doktor Buer nasadil brýle, zvedl papír, jako by na něm byla napsaná slova, která měl pronést, odkašlal si a pronesl:

„Umíráte.“

Zastavil se u shromážděného hloučku a poslouchal drnkání na kytaru a zpívající hlas, který všem ostatním kromě něj musel připadat starý. Už ho kdysi slyšel, určitě tak před čtvrt stoletím, jenže pro něj to bylo jako včera. Tak to bylo se vším – čím dále v minulosti se daná věc nacházela, tím bližší a zřetelnější mu připadala. Vybavoval si nyní to, na co si nevzpomněl celé roky, možná dokonce nikdy. Dříve si musel leccos vyhledávat ve svých válečných denících, nyní stačilo, aby zavřel oči a přehrál si to na sítnici jako film.

„V každém případě by vám měl zbývat rok života.“

Jedno jaro a jedno léto. Viděl každyčkový zažloutlý list na stromech na parkovém prostranství Studentertunden, jako by dostal nové, silnější brýle. Stejně stromy tu stály v roce 1945, nebo snad ne? Ty nebyly toho dne nijak zvlášť výrazné, nic nebylo výrazné. Usmívající se tváře, vzteklé tváře, výkřiky, které k němu sotva doléhaly, přibouchnuvší se dveře automobilu, možná mu do očí vhrkly slzy, protože když si teď vzpomínal na vlajky, s nimiž lidé běhali po ulicích, byly červené a rozmazané. Jejich výkřiky: *Korunní princ se vrátil!*

Kráčel do kopečka k zámku, kde se shromáždil dav lidí, kteří chtěli vidět střídání stráží. Ozvěna povelů královské gardy, bouchání pažeb a dusání podpatků se odráželo od světle žluté fasády zděné budovy. Videokamery bzučely a stařec zaslechl několik německých poznámek. Divadlu lehce shovívavě přihlížela mladá japonská dvojice objímající se kolem ramen. Zavřel oči,

snažil se vnímat vůni uniforem a oleje na zbraně. Blbost, nic tady z toho nevoní tak, jak voněla jeho válka.

Otevřel oči. Co oni vědí, tihle černě oděni vojáčky, kteří tu jako pimprlata jejich sociálně orientované monarchie provádějí symbolické úkony, jimž kvůli své nevinosti nemůžou rozumět a kvůli svému mládí při nich nemůžou nic cítit. Znovu si vzpomněl na ten den, na mladé Nory navlečené ve vojenských uniformách neboli švédáky, jak jim říkali kvůli tomu, že většina z nich absolvovala výcvik ve Švédsku. V jeho očích byli cínovými vojáčky, nevěděli, jak mají nosit uniformu, a už vůbec ne, jak by měli zacházet s válečnými zajatci. Byli ustrašení a brutální, v koutcích úst jim visely špačky cigaret a vojenské lodičky měli drže na stranu, svírali čerstvě nabyté střelné zbraně a snažili se překonat strach tím, že jejich pažbami dloubali zatčené do zad.

„Nacistický svině,“ nadávali jim, když je tloukli, jako by tím chtěli získat okamžité rozhřešení.

Stařec se nadechl, poválel v ústech ten teplý podzimní den, ale v téže chvíli ho zachvátila bolest. Zapotácel se vzad. Voda na plicích. Za dvanáct měsíců, možná dřív, zánět způsobí, že voda, která se mu mezitím v plicích nashromáždí, se začne vylučovat. To je prý nejhorší.

„Umíráte.“

Vzápětí ho přepadl záchvat kašle, tak mocný, že nejbližší stojící bezděky poodstoupili.

**Ministerstvo zahraničních věcí, Victoria Terrasse,
5. října 1999**

Vrchní rada ministerstva zahraničních věcí Bernt Brandhaug rázoval chodbou. Před třiceti vteřinami opustil kancelář a za čtyřicet pět vteřin bude v zasedací místnosti. Povytáhl ramena, cítil, že mu sako vyplňují víc než dobře, uvědomoval si, jak mu zádové svalstvo napíná látku. *Musculus latissimus dorsi* – široký sval zádový. Bylo mu šedesát let, ale vypadal, že ještě nepřekročil padesátku. Ne že by se o svůj zevnějšek nějak zvláště zajímal, byl si však vědom toho, že je pohledný muž. Přitom pro to nepotřeboval dělat nic moc jiného než pravidelně cvičit, a cvičení stejně miloval, plus trávit v zimě pár chviliek v soláriu a pravidelně si vytrhávat šediny ve svém postupně stále rozčepýřenějším obočí.

„Ahoj, Lise!“ zavolal ve chvíli, kdy procházel kolem kopírky, na mladou aspirantku, která sebou trhla a stihla za ním jen vyslat pousmání, než zahrnul za roh. Lise byla novopečená právnička a dcera jednoho jeho spolužáka ze studií. Nastoupila k nim teprve před třemi týdny. A od tohoto okamžiku bude vědět, že vrchnímu radovi, úředníkovi s nejvyšší nepolitickou funkcí v této budově, je známo, kdo je. Dostal by ji? Pravděpodobně. Ne že by k tomu muselo dojít. Nutně.

Ještě než došel k otevřeným dveřím, zaslechl bzučení hlasů. Pohlédl na hodinky. Pětasedmdesát vteřin. Pak už byl uvnitř, rychle se rozhlédl po zasedací místnosti a konstatoval, že všichni povolání jsou přítomni.

„Á, tak to vy jste Bjarne Møller?“ zvolal a zešíroka se usmál. Přitom podal přes stůl ruku vysokému hubenému muži sedícímu vedle vrchní policejní náčelnice Anne Størksenové.

„Vy jste šéf oddělení vražd, že, pane Møllere? Slyšel jsem, že při Holmenkollenské štafetě běháte čtvrtou, kopcovitou etapu.“

To byl jeden z jeho triků. Opatřit si o osobách, s nimiž se setkává poprvé, nějakou drobnou informaci. Něco, co nestojí v jejich životopisech. Tak je vždycky znejistí. S tím, že uvedl Møllerovu přesnou funkci u policie, byl zvláště spokojený. Posadil se, mrkl na svého starého kamaráda Kurta Meirika, šéfa tajné služby, a zkoumavě si prohlížel ostatní u stolu.

Prozatím nikdo nevěděl, kdo bude toto setkání řídit, protože teoreticky tu seděli rovnocenní zástupci z úřadu předsedy vlády, osloského krajského policejního ředitelství, vojenské zpravodajské služby, tajné služby, zásahové jednotky a jeho vlastního ministerstva zahraničních věcí. Schůzku svolal ÚPV, úřad předsedy vlády, nebylo však pochyb o tom, že pokud by na to přišlo, neslo by operační odpovědnost osloské krajské policejní ředitelství zastoupené vrchní policejní náčelnicí Anne Størksenovou a tajná služba zastoupená Kurtem Meirikem. Státní tajemník z úřadu předsedy vlády se tvářil, že by se řízení schůzky klidně ujal.

Brandhaug zavřel oči a naslouchal.

Uvítací formule dozněly, bzučení hlasů postupně utichlo, zavržala noha od stolu. Ještě ne. Zašustily papíry, zacvakaly propisky – na důležitých poradách, jako byla tato, s sebou mívala většina šéfů vlastní zapisovate-

le pro případ, že by se účastníci později začali vzájemně obviňovat z toho, kdo nese vinu za to, co se pokazilo. Kdosi si odkašlal, avšak zakašlání se ozvalo z nesprávného kouta místnosti, a navíc to nebylo takové zakašlání, jako když si člověk odkašlává před zahájením projevu. Kdosi jiný se nadechl k promluvě.

„Začneme tedy,“ spustil Bernt Brandhaug a otevřel oči.

Hlavy se k němu otočily. Pokaždé to bylo stejné. Pootevřená ústa státního tajemníka, křivý úsměv Anne Størksenové, který dokládal, že je jí jasné, co se tu odehrálo, ale jinak samé prázdné tváře, jež na něj hleděly, aniž tušily, že bitva už je za nimi.

„Vítejte na první koordinační schůzce. Naším úkolem je dostat do Norska a z Norska čtyři nejdůležitější muže na světě v jakžtakž zachovalém stavu.“

Zdvořilé pochichtávání kolem stolu.

„V pondělí prvního listopadu přiletí předseda OOP Jásir Arafat, izraelský premiér Ehud Barak, ruský premiér Vladimir Putin a nakonec jako třešnička na dortu: přesně za oněch dvacet sedm dní se v šest hodin patnáct minut očekává na osloském letišti Gardermoen Airforce One s americkým prezidentem na palubě.“

Brandhaug objel pohledem obličeje všech přítomných u stolu. Zastavil se u nové tváře, u Bjarneho Møllera.

„Pokud ovšem nebude mlha,“ dodal, sklidil smích a spokojeně zaznamenal, že Møller na okamžik zapomněl na svou nervozitu a zasmál se také. Brandhaug mu úsměv oplatil a odhalil silné zuby, které mu po posledním kosmetickém ošetření u dentisty ještě kapánek zbělely.

„Prozatím nevíme přesně, kolik osob dorazí,“ pokračoval Brandhaug. „V Austrálii měl prezident doprovod čítající dva tisíce lidí, v Kodani to bylo sedm set.“

Kolem stolu se ozvalo mumláni.

„Avšak podle mých zkušeností je realistický spíše odhad kolem sedmi stovek.“

Brandhaug to vyslovil s jistotou toho, že jeho „odhad“ se brzy potvrdí, protože před hodinou obdržel fax se seznamem sedmi set dvanácti osob, které mají přiletět.

„Někteří z vás určitě uvažují o tom, na co potřebuje prezident tolik lidí, když jde jen o dvoudenní vrcholnou schůzku. Odpověď je prostá. Stará dobrá demonstrace moci. Sedm stovek, pokud je tedy můj odhad správný, odpovídá přesně počtu lidí, které s sebou měl císař Fridrich III. při své cestě do Říma v roce 1468, když chtěl vysvětlit papeži, kdo je nejmocnější muž světa.“

Opět smích kolem stolu. Brandhaug mrkl na Anne Størksenovou. Našel tuhle větu v *Aftenposten*. Spráskl ruce.

„Nemusím vám vykládat, jak krátkých je sedmadvacet dní, nicméně znamená to, že od této chvíle budeme mít každý den v deset hodin v téhle místnosti koordinační schůzku. Až do chvíle, než bude ona čtveřice mimo dosah naší odpovědnosti, pustíte z rukou všechno ostatní. Nikdo si nebude brát dovolenou ani náhradní volno. Ani se nehodí marod. Nějaké otázky, než pokročíme dál?“

„No, my si myslíme...“ spustil státní tajemník.

„Týká se to i depresí,“ přerušil ho Brandhaug a Bjarne Møller se mimoděk zasmál nahlas.

„No, my...“ ozval se státní tajemník znovu.

„Kurte, buďte tak laskav,“ zvolal Brandhaug k Meirikovi.

„Co?“

Šéf tajné služby Kurt Meirik pozvedl plešatou hlavu a upřel na Brandhauga pohled.

„Chtěl jste nám sdělit něco o vyhodnocování hrozeb v tajné službě, ne?“ pronesl Brandhaug.

„Ach tak. Nakopíroval jsem to.“

Meirik pocházel z Tromsø a mluvil zvláštní, nekonsekventní směsí tromsøského dialektu a konzervativního bokmálu. Pokývl ženě sedící vedle něj. Brandhaug na ní spočinul pohledem. Byla nenalíčená a krátké hnědé vlasy měla zastřižené do rovna a sepnuté neslušivou sponou. Její kostým, modré vlněné cosi, byl přímo nudný. Ale přestože vraštila obličej do přehnaně seriózních záhybů, které tak často vídal u zaměstnaných žen, jež se bojí, že je ostatní nebudou brát vážně, líbilo se mu, co viděl. Oči měla hnědé a vlídné a vysoké lícni kosti jí dodávaly aristokratický, téměř nenorský vzhled. Už se s ní setkal, ale účes měla nový. Jak ona se to jenom jmenuje – má nějaké biblické jméno, snad Ráchel? Možná je čerstvě rozvedená, ten nový účes by na to poukazoval. Sklonila se k aktovce stojící mezi ní a Meirikem a Brandhaug pohledem okamžitě vyhledal výstřih její halenky, ten byl však zapnutý tak vysoko, že neodhaloval nic zajímavého. Má snad ta žena školou povinné děti? Protivilo by se jí pronajmout si přes den pokoj v nějakém hotelu v centru? Ochutnala už moc?

Brandhaug Meirika vyzval: „Jenom nám to stručně shrňte.“

„Dobrá.“

„Já bych chtěl jen předeslat jednu...“, nedal se odbýt státní tajemník.

„Nechme domluvit pana Meirika a pak si toho můžete napovídat, kolik budete chtít, ano, Bjerne?“

Brandhaug poprvé oslovil státního tajemníka křestním jménem.

„Tajná služba situaci vyhodnotila tak, že existuje riziko atentátu nebo jiného ublížení na zdraví,“ začal Meirik.

Brandhaug se pousmál. Koutkem oka zahlédl, že vrchní policejní náčelnice učinila totéž. Chytrá dívka, doktorka práv a vzorná úřednice. Možná by ji i jejího manžela mohl pozvat někdy večer na pstruha? Brandhaug s manželkou bydleli v prostorné srubové vile ležící na okraji Nordmarky v městské části Nordberg. Běžky si mohli nasazovat přímo před garáží. Bernt Brandhaug tu vilu miloval. Jeho ženě připadala příliš černá, tvrdívala, že v ní všechno to tmavé dřevo vyvolává strach z temnoty, a nelíbilo se jí ani to, že jsou obklopeni lesem. Ano, pozvání na večeri, to by šlo. Solidní vila z kulatin a vlastnoručně ulovený pstruh. To jsou ty správné signály.

„Dovolil bych si vám připomenout, že následkem atentátu zemřeli čtyři američtí prezidenti: Abraham Lincoln v roce 1865, James Garfield v roce 1881, John F. Kennedy roku 1963 a...“

Meirik se obrátil k oné ženě s vysokými lícními kostmi, která mu nehlasně napověděla poslední jméno.

„A ano, William McKinley. V roce...“

„1901,“ dodal Brandhaug, vřele se usmál a podíval se na hodinky.

„Přesně tak. Ovšem atentátů se odehrálo v průběhu let mnohem více. Jak na Harryho Trumana, tak Geralda Forda a Ronalda Reagana byly během jejich působení v úřadu spáchány závažné atentáty.“

Brandhaug si odkašlal a poznamenal:

„Zapomínáte, že na současného prezidenta před několika lety také vystřelili. Nebo přinejmenším na jeho dům.“

„To souhlasí. Ovšem s tímto typem incidentu nepočítáme, to by toho bylo příliš. Můžu vám říct, že žádný americký prezident za posledních dvacet let neodešel ze své funkce, aniž by nebylo odhaleno, že na něj bylo plánováno nejméně deset atentátů, atentátníci byli dopadeni a přitom se to vůbec nedostalo do médií.“

„Proč ne?“

Šéf oddělení vražd Bjarne Møller měl dojem, že si tu otázku pouze pomyslel, a když zaslechl svůj hlas, překvapilo ho to stejně jako ostatní. Polkl, jakmile zjistil, že se k němu otočily všechny hlavy, a snažil se upřít pohled na Meirika, nedokázal si však pomoci a stejně zrakem přeskakoval k Brandhaugovi. Vrchní ministerský rada na něj povzbudivě zamrkal.

„Ano, jak víte, zpravidla se informace o odhalených atentátech drží v tajnosti,“ vysvětlil Meirik a sundal si brýle. Podobaly se brýlím Horsta Tapperta a byly toho typu, který bývá často k vidění v zásilkových kataložích, takové ty, co na slunci ztmavnou.

„Ukázalo se totiž, že atentáty jsou přinejmenším stejně nakažlivé jako sebevraždy. A navíc si v naší branži nepřejeme, aby někdo odhalil naše pracovní metody.“

„Jaké plány máte, co se ostrahy týče?“ přerušil ho státní tajemník.

Žena s vysokými lícními kostmi podala Meirikovi list papíru, Meirik si opět nasadil brýle a začal číst:

„Ve čtvrtek dorazí osm mužů ze Secret Service a začneme procházet hotely a itinerář, zahájíme bezpečnostní prověrky všech, kteří se budou vyskytovat v prezidentově blízkosti, a budeme postupně školit norské policisty, jež pro tento úkol využijeme. Povoláme posily z krajů Romerike i Asker a Bærum.“

„A ty využijete k čemu?“ zeptal se státní tajemník.

„Především k ostraze. Budou hlídkovat okolo americké ambasády, u hotelu, ve kterém bude bydlet doprovod, budou střežit auta...“

„Zkrátka budou všude tam, kde se prezident nebude zdržovat?“

„Prezidenta si vezmeme na starost my sami a Secret Service.“

„Myslel jsem, že nerad hlídkujete, Kurte?“ pousmál se Brandhaug.

Ta připomínka vyvolala na tváři Kurta Meirika nucený úsměv. Během osloského summitu o nášlapných minách v roce 1998 odmítla norská tajná služba držet hlídky s odkazem na vlastní vyhodnocení bezpečnostního rizika, které znělo „střední až nízké“. Druhý den konference upozornil cizinecký úřad ministerstvo zahraničí, že jistý Nor, kterého tajná služba schválila jako řidiče chorvatské delegace, je bosenský muslim. Přišel do Norska v sedmdesátých letech a už dávno byl norským občanem. V roce 1993 však popravili Chorvati u Mostaru jeho rodiče a čtyři sourozence. Při domovní prohlídce se u muže našly dva ruční granáty a dopis na rozloučenou. Tisk se to samozřejmě nikdy nedohmátl, ale následná čistka dosáhla až na úroveň vlády a další kariéra Kurta Meirika visela na tenoučkém vlásku, dokud nezasáhl sám Bernt Brandhaug. Případ se ututlal poté, co dal výpověď vrchní komisař, který odpovídal za bezpečnostní prověrky. Brandhaug si už nepamatoval jeho jméno, avšak spolupráce s Meirikem fungovala od té doby bezvadně.

„Bjørne!“ vykřikl Brandhaug a opět spráskl ruce. „Teď jsme zvědaví na to, co jste nám chtěl povědět vy. Sem s tím!“

Brandhaug přešel pohledem po Meirikově spolupracovnici, rychle, avšak ne natolik, aby si nevšiml, že se na něj dívala. Tedy pohled měla upřený jeho směrem, avšak oči bezvýrazné a nepřítomné. Zvažoval, že by s ní navázal oční kontakt, aby si ověřil, jaký výraz jí do očí vstoupí, až zjistí, že jí pohled oplatil. Nakonec to však nechal být. Jmenuje se Ráchel, nebo snad ne?

**Zámecký park,
5. října 1999**

„Jste mrtvý?“

Stařec otevřel oči a zahlédl obrysy hlavy sklánějící se nad ním, obličej dotyčného však mizel v aureole bílého světla. Je to ona? Přišla si už pro něj?

„Jste mrtvý?“ zopakoval vysoký hlas.

Neodpověděl, protože nevěděl, jestli má otevřené oči nebo jestli se mu to jenom zdá. Nebo jestli je, jak se hlas ptal, mrtvý.

„Jak se jmenuješ?“

Hlava se pohnula a stařec místo ní zahlédl koruny stromů a modré nebe. Něco se mu zdálo. Něco ve verších. „Německé bombardéry nad hlavami.“ Nordahl Grieg. O králi, který uprchl do Anglie. Jeho zorničky se začínaly opět přizpůsobovat světlu a stařec si vzpomněl, že se uvelebil na trávníku v zámeckém parku, aby si chvíli odpočinul. Musel usnout. Vedle něj seděl nyní na bobku kluk a zpod černé ofiny na něj hleděl hnědýma očima.

„Jmenuju se Ali,“ odpověděl kluk.

Pákistánec? Kluk měl výrazný pršák.

„Ali znamená ‚Bůh,‘“ vysvětlil kluk. „Co znamená vaše jméno?“

„Jmenuju se Daniel,“ odvětil stařec a usmál se. „To je biblické jméno. Znamená ‚Bůh je můj soudce‘.“

Kluk na něj pohlédl.

„Takže vy jste Daniel?“

„Ano.“

Kluk na něj dál hleděl a stařec upadl do rozpaků. Možná si chlapec myslí, že je bezdomovec, když tady leží na slunci úplně oblečený a přikrytý vlněným kabátem.

„Kde máš mámu?“ zeptal se, aby se vyhnul chlapcovu zkoumavému pohledu.

„Tamhle.“ Kluk se otočil a ukázal. O kus dál seděly na trávě dvě tmavé kypré ženy. Kolem nich se se smíchem batolily čtyři děti.

„V tom případě jsem já vaším soudcem,“ pronesl chlapec.

„Cože?“

„No, Ali znamená Bůh. A Bůh je Danielovým soudcem. A já se jmenuju Ali a vy se jmenujete...“

Stařec natáhl ruku a chytil Aliho za nos. Kluk radostí vykvikl. Stařec spatřil, jak se obě ženy otočily, jedna z nich už začala vstávat. Pustil chlapcův nos.

„Tvoje máma, Ali,“ pokývl směrem k blížící se ženě.

„Mami!“ vykřikl kluk. „Hele, já jsem soudce tady tohohle pána.“

Žena na chlapce zavolala cosi urdsky. Stařec se na ženu usmál, ona se však jeho pohledu vyhnula a zírала strnule na syna, který jí nakonec poslechl a odšoural se k ní. Když se obraceli, přehlédla žena muže tak, jako by byl neviditelný. Měl chuť jí vysvětlit, že není žebrák, že pomáhal budovat tuhle společnost. Vkládal do ní všechno, věnoval jí všechno, dával jí všechno, až už nebylo co dávat, až už mohl jen uvolnit místo, ustoupit, vzdát to. Neměl však na to sílu, byl unavený a jen toužil po domově. Po odpočinku, pak se uvidí. Je načase, aby začal platit někdo jiný.

Na odchodu slyšel, jak za ním kluk cosi volá.

**Policejní ředitelství, Grønland,
8. října 1999**

Ellen Gjelténová pozvedla zrak k muži, který se právě vřítíl do dveří.

„Dobré ráno, Harry.“

„Kurva!“

Harry odkopl odpadkový koš stojící vedle jeho psacího stolu, až se odrazil ode zdi vedle Ellenina místa a začal se kutálet po podlaze, přičemž se z něj sypal jeho obsah: nepovedené návrhy hlášení (ekeberská vražda), prázdná krabička od cigaret (značky Camel, s označením z duty-free shopu, zelený kelímek od jogurtu značky Dobré ráno, deník *Dagsavisen*, útržek lístku do kina (Filmteateret, *Strach a hnus v Las Vegas*), nevyplněný sázkový kupon, slupka od banánu, hudební časopis (*MOJO*, č. 69 ze srpna 1999 s fotografií Queen na obálce), lahev od coca-coly (plastová, půl litru) a žlutý lepící lísteček s telefonním číslem, o kterém chvíli uvažoval, že na něj zavolá.

Ellen vzhledla od počítače a prohlížela si obsah na podlaze.

„Harry, ty vyhazuješ *MOJO*?“ zeptala se.

„Kurva!“ zopakoval Harry, strhl ze sebe těsné sako a hodil ho napříč přes kancelář zaujímající něco přes dvacet metrů čtverečních, kterou sdílel se strážmisty

Ellen Gjeltenovou. Sako věšák sice trefilo, ale sklouzlo z něj na podlahu.

„Co se děje?“ zeptala se Ellen a natáhla ruku, aby rozkymáčený věšák zastavila.

„Tohle jsem našel ve svojí poštovní přihrádce.“

Harry zamával papírem.

„Vypadá to jako rozsudek.“

„Přesně tak.“

„V tom případě Dennis Kebab?“

„Správně.“

„No a?“

„Sverre Olsen dostal tři a půl roku natvrdo.“

„Ty jo. Tak to bys měl být ve skvělé náladě, ne?“

„To jsem byl asi minutu. Než jsem si přečetl tohle.“

Harry zvedl fax.

„Co to je?“

„Když Krohnovi dneska ráno přišla kopie rozsudku, odpověděl tím, že nám poslal upozornění, že se odvolá kvůli procesním chybám.“

Ellen nasadila výraz, jako by měla v ústech něco nechutného.

„Uf.“

„Chce nechat zrušit celý rozsudek. Nebudeš tomu, krucinál, věřit, ale ten vychcanej advokátek nás dostal na skládání přísahy.“

„Na čem že vás dostal?“

Harry si stoupl k oknu.

„Přisedící musí skládat přísahu jenom při svém prvním účinkování u soudu, jenomže k tomu musí dojít v soudní síni před zahájením projednávání případu. Krohn si všiml, že jeden z přisedících byl nový. A že ho soudce nenechal složit přísahu v soudní síni.“

„Říká se tomu slib.“

„To je fuk. Teď se v rozsudku ukázalo, že soudce vyřídil ten slib s onou přisedící ve vedlejší místnosti před

zahájením projednávání. Vymlouval se na časovou tíseň a nové předpisy.“

Harry fax zmačkal a dlouhým obloukem ho hodil k Elleninu koši na papíry, minul ho však o půl metru.

„A výsledek?“ zeptala se Ellen a kopla fax zpátky na Harryho polovinu kanceláře.

„Celý rozsudek bude prohlášen za neplatný a Sverre Olsen bude nejmíň půldruhého roku na svobodě, dokud se případ znovu neotevře. A jak bývá zvykem, bude pak trest mnohem mírnější kvůli potížím, které obžalovanému vznikly časovou prodlevou, a bla bla bla. Protože Sverre Olsen strávil osm měsíců ve vazbě, poukazuje zatraceně dost faktorů na to, že je už teď svobodný člověk.“

Harry nemluvil k Ellen, ta znala všechny podrobnosti onoho případu. Mluvil ke svému vlastnímu odrazu v okně, pronášel slova nahlas, aby slyšel, jestli pak dávají lepší smysl. Přejel si rukama po zpocené lebce, kde mu až donedávna trčely nakrátko ostříhané světlé vlasy. To, že se nechal zcela vyholit, mělo svou příčinu: minulý týden ho zase poznali. Přistoupil k němu jistý mladík s černou pletenou čepicí, botami Nike a volnými kalhotami tak velkými, až mu rozkrok visel mezi kolena, a zeptal se ho, jestli není „takovej ten norský Bruce Willis, co byl v Austrálii“. Jeho kamarádi se zatím v pozadí pochechtávali. Už to bylo tři – tři! – roky, co jeho snímek zdobil přední strany novin a co se ztrapňoval v televizních show tím, že vykládal o sériovém vrahovi, kterého zastřelil v Sydney. Okamžitě si nechal vyholit hlavu. Ellen navrhovala plnovous.

„Nejhorší je, že bych mohl odpřisáhnout, že to tomu sviňákovi advokátovi došlo ještě před vynesením rozsudku, klidně to mohl říct a slib mohla ta přísedící složit na místě. Jenže on si tam jenom mnul ruce a čekal.“

Ellen pokrčila rameny.

„To se stává. Od obhájce je to dobrá práce. Na oltář soudní spravedlnosti je nutné něco obětovat. Seber se, Harry.“

Pronesla to se směsí sarkasmu a střízlivého konstatování.

Harry přitiskl čelo na chladivé sklo. Další z těch neočekávaně teplých říjnových dní.

Uvažoval o tom, jak se Ellen, relativně novopečená policistka s bledou, panenkovsky sladkou tvářičkou, malými ústy a kulatýma očima, naučila tvářit tak drsně. Pocházela z měšťanské rodiny, podle svých vlastních slov byla rozmazlený jedináček, a dokonce studovala na švýcarské internátní dívčí škole. Kdoví, možná právě to bylo dost krušné dětství.

Harry zaklonil hlavu a vydechl. Nato si rozepnul jeden knoflíček u košile.

„Ještě, ještě,“ šeptala Ellen a přitom opatrně tleskala a podupávala do rytmu.

„V neonacistickém prostředí říkají tomu chlápkuvi Batman.“

„Chápu. *Bat* jako baseballová pálka.“

„Ne tomu náckovi, tomu advokátovi.“

„Aha. Zajímavé. Znamená to, že je krásný, bohatý, naprostý šílenec, na bříše má pekáč buchet a v garáži pořádněj bourák?“

Harry se zasmál. „Ty bys mohla mít vlastní televizní show, Ellen. Ne, říkají mu tak kvůli tomu, že pokaždé, když vezme nějaký případ, ve kterém figuruje někdo z nich, vyhraje ho. Jinak mimochodem je ženatý.“

„To je jeho jediné mínus?“

„Jo – a pak to, že nás pokaždé dostane,“ odušil Harry a nalil si kávu uvařenou z domácí směsi, kterou tu Ellen „zavedla“, když se téměř před dvěma roky do kanceláře nastěhovala. Nevýhoda byla, že Harryho chuťové buňky od té doby nesnášely obvyklé břečky.

„Soudce Nejvyššího soudu?“ zeptala se.

„Ještě než oslaví čtyřicítku.“

„Litr na to?“

„Beru.“

Zasmáli se a připili si papírovými pohárky.

„Nemohl bys mi teda ten časák dát?“ ukázala na *MOŽO*.

„Na prostřední dvojstraně jsou fotky Freddieho Mercuryho v deseti nejhorších pózách. Nahý trup, vytrčený bok a vyceněné zuby. S plnou parádou. Užij si to.“

„Já mám Freddieho Mercuryho ráda. Měla jsem.“

„Já jsem neřekl, že ho rád nemám.“

Pochroumaná modrá kancelářská židle, která se dávno zasekla na nejnižší úrovni nastavení, vyjekla na protest, když se v ní Harry zamyšleně zaklonil. Z telefonního přístroje před sebou odloupl žlutý lísteček s Elleniným rukopisem.

„Co je to?“

„Snad umíš číst, ne? Møller tě shání.“

Harry spěchal chodbou a přitom si představoval sevřená ústa a hluboké ustarané vrásky, které šéfovi naskočí mezi očima, až se doslechne, že Sverre Olsen je na svobodě.

Ve chvíli, kdy míjel kopírku, zdvihla prudce zrak mladá červenolící dívčina stojící u ní a usmála se na něj. Nestihl úsměv opětovat. Pravděpodobně jedna z nových sekretářek. Její parfém byl sladký a těžký a jen ho podráždil. Mrkl na vteřinovku na hodinkách.

Tak už ho teď zase dráždí i parfémy. Co se to s ním vlastně stalo? Ellen tvrdila, že mu chybí přirozená průbojnost, díky níž se většina lidí vyškrábe zase vzhůru. Po návratu domů z Bangkoku byl natolik na dně, až zvažoval, že vzdá veškeré snahy vyplavat opět k hladině. Všechno bylo studené a temné a všechny vjemy tak nějak *duté*. Jako by se nacházel hluboko pod vodou. Tak

požehnané ticho tu panovalo. Když na něj lidé mluvili, podobala se jejich slova vzduchovým bublinám, které jim vycházely z úst a spěšně odplouvaly. Tak takové to je se utopit, říkal si a vyčkával. Jenže se nestalo nic. Bylo tu jen vakuum. To stačilo. Zvládl to.

Díky Ellen.

Zaskakovala za něj během prvních týdnů po návratu, kdy musel hodit ručník do ringu a jít domů. Hlídala ho, aby se tomu nepoddával, a když přišel pozdě do kanceláře, musel na ni vždycky dýchnout a ona ho prohlásila práce schopným nebo neschopným. Párkrát ho poslala domů, a jinak držela pusou. Trvalo to, avšak Harry nepotřeboval stihnout nic zvláštního. A Ellen toho prvního pátku, kdy mohli konstatovat, že Harry chodil do práce celý týden střízlivý, spokojeně přikývla.

Nakonec se jí přímo zeptal, proč si ona, která má za sebou policejní akademii a studium práv a před sebou všemožnou budoucnost, dobrovolně uvázala na krk tenhle balvan. Copak jí nedochází, že on nemůže její kariéře nijak prospět? Dělá jí snad problémy najít si normální, úspěšné přátele?

Vážně se na něj zahleděla a odpověděla, že to dělá jenom proto, že tak může parazitovat na jeho zkušenostech – že je nejzdatnější kriminalista, jakého na oddělení vražd mají. Byly to samozřejmě kecy, ale jemu přinejmenším lichotilo, že je Ellen s to mu lichotit. Navíc byla jako vyšetřovatelka tak nadšená a ambiciózní, až to bylo nakažlivé. Poslední půlrok začal Harry dokonce opět odvádět dobrou práci. Dost dobrou práci. Jako třeba v případě Sverreho Olsena.

Tamhle už jsou Møllerovy dveře. Harry v rychlosti pokývl uniformovanému policistovi, který se tvářil, jako by ho neviděl.

Harry si pomyslel, že kdyby byl protagonistou *Expedice Robinson*, stačil by všem ostatním jediný den na

to, aby odhalili jeho mizernou karmu a poslali ho domů po první poradě. Poradě? Proboha, začíná přebírat jazyk té debilní reality show na TV3. To se prostě stává, když člověk tráví každý večer pět hodin u televize. Ovšem dokud vysedává doma u bedny v Sofině ulici, nechodí aspoň ke Schrøderům.

Zaklepal dvakrát přímo pod štítkem s nápisem „Bjarne Møller, šéf oddělení vražd“.

„Vstupte!“

Pohlédl na hodinky. Sedmdesát pět vteřin.

**Møllerova kancelář,
8. října 1999**

Vrchní komisař Bjarne Møller spíš ležel než seděl na židli a dlouhé nohy mu vyčnívaly zpod stolu. Ruce měl sepjaté za hlavou, která byla zářným příkladem toho, čemu někdejší rasoví vědci říkali „dlouhá lebka“, a ramenem si k uchu tiskl telefon. Vlasy měl sestřižené nakrátko, do jakési bochánkovité fazony, kterou Harry nedávno přirovnal k účesu Kevina Costnera v *Osobním strážci*. Møller *Osobního strážce* neviděl. Nebyl v kině už patnáct let. Osud mu totiž nadělil poněkud přehnaný pocit odpovědnosti, den, který v jeho případě čítal příliš málo hodin, dvě děti a manželku, jež pro něj měla jen částečné pochopení.

„Tak jsme domluveni,“ ukončil Møller hovor, zavěsil a mrkl na Harryho přes psací stůl zavalený papíry, přetékajícími popelníky a papírovými pohárky. Na desce stolu vytvářela v onom chaosu jisté logické centrum fotografie dvou chlapců s tvářemi pomalovanými indiánskými vzory.

„Tak tady jste, Harry.“

„Tady jsem, šéfe.“

„Byl jsem na ministerstvu zahraničí na poradě kvůli té listopadové vrcholné schůzce tady v Oslu. Přiletí americký prezident... No, vždyť čtete noviny. Dáte si kafe?“

Møller vstal a pár sedmimílových kroků ho doneslo k archivační skříni, kde na vrcholu hromady papírů balancoval překapávač na kávu a vychrchlával tekutinu vazké konzistence.

„Díky, šéfe, ale...“

Už bylo pozdě. Harry přijal kouřící hrnek.

„Obzvláště se těším na návštěvu ze Secret Service, jsem si jistý, že až se vzájemně poznáme, navážeme srdečný vztah.“

Møller si nedokázal odpustit ironický tón. To byla jen jedna z věcí, které Harry na svém šéfovi oceňoval.

Møller si přitáhl kolena k sobě tak, aby se jimi mohl zespondu zapřít o desku stolu. Harry se zaklonil, aby zvládl vylovit z kapsy pomačkanou krabičku camelek, a povytáhl tázavě obočí směrem k Møllerovi, který pokývl a přisunul mu jeden přetékájící popelník.

„Já ponesu odpovědnost za zajištění silnic při přesunu z Gardermoen a na Gardermoen. Kromě prezidenta přiletí taky Barak...“

„Barak?“

„Ehud Barak, izraelský premiér.“

„No ne, bude se snad uzavírat nová skvělá osloská dohoda, nebo co?“

Møller se malomyslně zahleděl na modrý obláček dýmu stoupající ke stropu.

„Neříkejte mi, Harry, že jste to nezaznamenal, to bych o vás měl ještě větší starost, než už mám. Bylo to minulý týden na titulních stranách všech novin.“

Harry pokrčil rameny.

„Nespolehlivý novinový poslíček. Kvůli němu mám velké mezery ve všeobecných znalostech. Závažný hendikep ve společenském životě.“

Harry zkusil znovu opatrně upít kávy, ale vzdal to a hrnek odložil.

„I v sexuálním,“ dodal.

„Vážně?“ Møller se na Harryho podíval s výrazem, jako by nevěděl, jestli se těší na pokračování nebo se ho děsí.

„Jasně. Komu připadá sexy pětatřicetiletý chlap, co umí převyprávět životní příběh všech účastníků *Expeditice Robinson*, ale prakticky nezná jméno jediného člena vlády. Nebo izraelského prezidenta.“

„Premiéra.“

„Tak vidíte, jak to myslím.“

Møller potlačil smích. Příliš snadno se nechal rozesmát. A měl příliš rád toho lehce střeleného inspektora s velkýma ušima, které mu trčely z nakratičko ostříhané hlavy jako barevná motýlí křídla. A to přesto, že Harry způsoboval Møllerovi víc problémů, než bylo zdrávo. Møller se jako čerstvý šéf oddělení vražd naučil, že příkázání číslo jedna veřejného činitele usilujícího o kariéru zní nechat si otevřená zadní vrátka. Když si odkašlal, aby mohl vznést ony znepokojující dotazy, k jejichž položení se rozhodl a zároveň se ho obával, svařtil nejprve obočí, aby Harrymu ukázal, že jeho starosti jsou profesního, a nikoli osobního rázu.

„Doneslo se mi, že pořád chodíte ke Schrøderům, Harry.“

„Míň než jindy, šéfe. V televizi dávají spoustu zajímavých pořadů.“

„Ale vysedáváte tam?“

„Nevidí tam rádi, když člověk stojí.“

„Nechte toho. Začal jste zase pít?“

„Minimálně.“

„Jak minimálně?“

„Kdybych pil míň, vyhodili by mě.“

Tentokrát se Møller nedokázal nezasmát.

„Potřebuju pro zajištění trasy tři styčné důstojníky,“ spustil. „Každý bude disponovat deseti muži z různých okresních policejních ředitelství kraje Akershus plus

několika studenty posledního ročníku policejní akademie. Myslel jsem na Toma Waalera...“

Waaler. Rasista a hajzl, který nasadil přímý kurz k pozici vrchního komisaře, na niž mělo být brzy vypsáno výběrové řízení. Harry už toho slyšel o Waalerově výkonu povolání tolik, aby věděl, že musí potvrdit veškeré předsudky, jež veřejnost vůči policistům má, plus několik navíc, s výjimkou jediného: bohužel nebyl hloupý. Výsledky, jichž coby vyšetřovatel dosáhl, byly natolik pozoruhodné, že dokonce i Harry musel přiznat, že si nevyhnutelné povýšení zaslouží.

„Na Webera...“

„Toho starého morouse?“

„... a na vás, Harry.“

„Zopakujte to.“

„Slyšel jste správně.“

Harry se ušklíbl.

„Máte něco proti?“ zeptal se Møller.

„Samozřejmě že mám něco proti.“

„Proč? Tohle je svým způsobem čestný úkol, Harry. Poklepání na rameno.“

„Vážně?“ Harry típl cigaretu, tvrdě a zuřivě ji přimáčkl na dno popelníku. „Nebo je to další krok rehabilitačního procesu?“

„Co tím míníte?“ Bjarne Møller se zatvářil dotčeně.

„Vím, že jste se vzepřel dobrým radám a rozkmotřil se s kdekým, když jste mě po návratu z Bangkoku přijal zpátky pod křídlo. A za to vám budu navěky vděčný. Jenže co je zase tohle? Styčný důstojník? To zní jako pokus dokázat pochybovačům, že jste měl pravdu a oni se mýlili. Že Hole je naprosto v pohodě, že se mu dá svěřit odpovědnost a tak vůbec.“

„Ano?“

Bjarne Møller si znovu založil ruce za dlouhou lebkou.

„Ano?“ zaopičil se po něm Harry. „Není to náhodou takhle? Nejsm zase jenom dílek skládačky?“

Møller si odevzdaně povzdechl.

„Všichni jsme dílky skládačky, Harry. Vždycky se najde nějaký zvláštní úkol. Tenhle není horší než jiný. Odvedte dobrou práci a prospějete sobě i mně. Je to takový problém?“

Harry si odfrkl, chystal se něco říct, zarazil se, chtěl znovu začít, ale vzdal to. Vycvrnkl z krabičky novou cigaretu.

„Já jen, že se cítím jako mizernej dostihovej kůň. A že nesnáším odpovědnost.“

Harry si nechal cigaretu viset ochable ze rtů a nezapálil si ji. Dlužil Møllerovu tu službu, ale co když se ztrapní, vzal tohle Møller v úvahu? Styčný důstojník. Už delší dobu nepije, jenže musí být stále opatrný, brát věci tak, jak přicházejí. Ksaku, není tohle jeden z důvodů, proč se stal vyšetřovatelem? Aby nemusel mít podřízené? A minimum nadřízených? Skousl cigaretový filtr.

Zaslechli čísi hovor na chodbě u automatů na kávu, jeden hlas zněl jako Waalerův. Vzápětí se ozval perlivý ženský smích. Možná ta nová sekretářka. Harry ještě pořád cítil v nose vůni jejího parfému.

„Kurva,“ zaklel. *Kuuurva*. Dvě slabiky, kvůli nimž mu cigareta dvakrát poskočila v ústech.

Møller měl během doby, kdy Harry rozvažoval, zavřené oči. Nyní je pootevřel a zeptal se:

„Můžu si to vykládat jako souhlas?“

Harry vstal a bez odpovědi odkráčel.

**Mýtná stanice v Alnabru,
1. listopadu 1999**

Harrymu připlachtil do zorného pole šedý pták a pomalu mířil pryč. Harry přimáčkl prst na spoušť svého Smith & Wesson ráže .38, přitom zíral přes hranu mušky na nehybná záda za sklem. V televizi včera někdo mluvil o pomalém uplývání času.

Klakson, Ellen. Zmáčkni ten zatracenej klakson, musí to být agent Secret Service.

Vlekoucí se čas, jako na Štědrý večer před příchodem vánočního skřítky s nadílkou.

První motocykl už byl na úrovni výběřčí budky a červenka nadále tvořila černou skvrnu v nejzazším okraji Harryho zorného pole. Čas na elektrickém křesle, než zapnou...

Harry stiskl spoušť až na doraz. Jednou, podruhé, potřetí.

Pak se čas mocně zrychlil. Barevné sklo zbělalo, načež se rozprsklo po asfaltu ve spršce krystalků. Harry sotva stihl zahlédnout paži mizící pod hranou přepážky, vzápětí se ozval tichý zvuk drahých amerických vozů – a zase ztichl.

Harry zíral k budce. Ve vzduchu se nadále vznášelo několik žlutých listů, které zvířila kolona a které se posléze snesly na záhonek porostlý špinavou šedivou

trávou. Zíral k budce. Opět se rozhostilo ticho, na okamžik dokázal myslet jen na to, že se nachází jednoho úplně obyčejného norského podzimního dne na úplně obyčejné norské mýtné stanici s úplně obyčejnou benzinkou Esso v pozadí. Dokonce i studený ranní vzduch voněl tím, čím obyčejně: tlejícím listím a výfukovými zplodinami. A jeho napadlo: možná se nic z toho nestalo.

Stále zíral k budce a v tom okamžiku žalostný naléhavý tón klaksonu z volva za ním rozřízl den ve dvě.

ČÁST II.

Genesis

1942

Mihotavé záblesky osvětlovaly šedou noční oblohu, až se podobala špinavé celtě napjaté přes bezútěšnou hollou krajinu, která je obklopovala ze všech stran. Možná Rusové zahájili ofenzivu, možná to jen předstírali, to se člověk dozvěděl vždycky až následně. Gudbrand ležel na okraji zákopu s oběma nohama přitaženými k tělu, obouruč svíral zbraň a naslouchal vzdálenému tlumenému dunění, přitom pozoroval pohasínající záblesky. Věděl, že by se do nich neměl dívat, protože pak je člověk oslepený a nevidí ruské odstřelovače plížící se sněhem vpřed přes území nikoho. Stejně je ale neviděl, nikdy žádného nezahlédl, jen strílel na základě pokynů ostatních. Jako teď.

„Támhle jeden leží!“

To zvolal Daniel Gudeson, jediný městský kluk v jejich jednotce. Ostatní pocházeli z míst, jejichž názvy obsahovaly slovo *dal*, „údolí“. Některá údolí široká, jiná hluboká, stinná a liduprázdná, tak jako Gudbrandova domovina. Nikoliv však Daniel. Daniel Gudeson s vysokým jasným čelem, jiskřivými modrými očima a bílým úsměvem. Jako by ho vystříhli z náborového plakátu. Pocházel z místa s rozhledem.

„Dvě hodiny, nalevo od křoví,“ sykl Daniel.

Od křoví? V téhle rozbombardované krajině snad ani žádné křoví není, ne? Ale ano, asi je, protože ostatní vystřelili. *Džž, bum, svist*. Každá pátá kulka vykroužila oblouk jako ohnivá moucha. Světelný záblesk. Projektil vylétl do tmy, avšak zdálo se, že se náhle unavil, protože jeho rychlost se snížila – a poté kdesi ochable dopadl. Tak to přinejmenším vypadalo. Gudbrand si pomyslel, že takhle pomalá kulka rozhodně nemůže nikoho zabít.

„Unikne!“ vykřikl zahořklý, nenávistný hlas. To se ozval Sindre Fauke. Obličej mu téměř splýval s maskáčovou uniformou a jeho očka posazená blízko sebe zírala do tmy. Pocházel z odlehlého statku ležícího v nejbzdálenější části údolí Gudbrandsdalen, pravděpodobně na sevřeném místě, kam nikdy nedosáhlo slunce, a proto byl tak bledý. Gudbrand nevěděl, proč se Sindre nechal naverbovat jako frontový voják, slyšel však, že jeho rodiče i oba bratři jsou členy Národního sjednocení a že doma obcházejí s páskou na ruce a udávají své spoluobčany, které podezřívají, že jsou norští vlastenci. Daniel tvrdil, že jednoho dne se to udavačům i všem ostatním, kteří využívají válku jen k získávání výhod, pěkně vrátí.

„Kdepak,“ namítl Daniel tiše a přiložil tvář k pažbě pušky. „Žádněj zatracenej bolševik nám neunikne!“

„Došlo mu, že jsme ho viděli,“ namítl Sindre. „Ukryje se v támhle té prohlubni.“

„Kdepak,“ zopakoval Daniel a zamířil.

Gudbrand zíral do šedobílé tmy. Bílý sníh, bílé maskáčové uniformy, bílé záblesky. Nebe se opět rozzářilo. Po umrzlém sněhu přebíhaly všelijaké stíny. Gudbrand znovu upřel zrak vzhůru před sebe. Žluté a červené zášlehy na horizontu následované dalším vzdáleným duněním. Bylo to stejně neskutečné jako při návštěvě

kina, jen s tím rozdílem, že tady panovalo minus třicet stupňů Celsia a nebylo koho objímat kolem ramen. Možná je to tentokrát opravdu ofenziva?

„Seš moc pomalej, Gudesone, už je pryč.“ Sindre si odplivl do sněhu.

„Kdepak,“ odtušil Daniel ještě tišeji a dál mířil. Z úst mu teď nevycházela téměř žádná pára.

Pak se ozvalo vysoké kvílivé zašeptání, varovný výkřik a Gudbrand se vrhl na zasněžené dno zákopu, oběma rukama si přitom zakrýval hlavu. Země se otrásla. Pršely zmrzlé hroudy hnědé hlíny, jeden z nich zasáhl Gudbrandovu helmu, až mu sklouzla do očí. Gudbrand počkal, dokud si nebyl jistý, že se toho z nebe nesnese ještě víc, a potom si helmu narovnal. Rozhostilo se ticho a jemu se k obličejí přilepil jemný bílý závoj sněhových vloček. Říká se, že člověk nikdy neslyší granát, který ho má zasáhnout, avšak Gudbrand už měl tu čest vidět, co napáchaly granáty, jež předtím syčely dost a dost, takže věděl, že to není pravda. Záblesk vrhl do zákopu světlo a Gudbrand zahlédl bledé tváře ostatních i jejich stíny, které jako by se k němu v pohasínajícím světle příkřčeně škrabaly po stěnách zákopu. Kde je ale Daniel? Daniel!

„Danieli!“

„Dostal to,“ odpověděl Daniel ležící nadále na okraji zákopu. Gudbrand nevěřil vlastním uším.

„Co to povídáš?“

Daniel sklouzl do zákopu a setřásl ze sebe sních i hroudy hlíny. Zubil se od ucha k uchu.

„Žádnej svinskej Rusák nebude dneska střílet naše hlídky. Pomsta za Tormoda.“ Zapřel se podpatky o hranu zákopu, aby neuklouzl na namrzlém sněhu.

„Ani hovno!“ ozval se Sindre. „Ani hovno, žes ho trefil, Gudesone. Viděl jsem, jak ten Rusák zmizel v tý prohlubni.“

Jeho očka přeskakovala z jednoho na druhého, jako by se ptala, jestli někdo z nich snad věří Danielovu vychloubání.

„Správně,“ přikývl Daniel. „Jenže za dvě hodiny začne svítat a on věděl, že do té doby se odtamtud musí dostat.“

„Přesně tak – a zkusil to dost brzo,“ dodal Gudbrand spěšně. „Zdrhnul na druhou stranu, vid, Danieli?“

„Jak se to vezme, dost brzo,“ usmál se Daniel. „Stejně jsem ho trefil.“

Sindre zasyčel: „Sklapni už tu svoji vychloubáčnou držku, Gudesone.“

Daniel pokrčil rameny, zkontroloval nábojovou komoru a znovu nabíl. Pak se otočil, pověsil si pušku přes rameno, zapíchl špičku kanady do zmrzlé stěny zákopu a vyhoupl se opět zpátky na okraj.

„Gudbrande, dej mi svoji lopatu.“

Vzal si lopatu a vztyčil se do plné výšky. V bílé zimní uniformě se jeho silueta rýsovala proti černému nebi, záblesky mu přitom vytvářely nad hlavou svatozář.

Vypadá jako anděl, pomyslel si Gudbrand.

„Co to kurva děláš, chlape!“ To zařval Edvard Mosken, velitel jejich oddílu. Rozvážný chlapík z Mjondalenu zřídka zvyšoval hlas na mazáky v jejich řadách, jako byli Daniel, Sindre a Gudbrand. Vozil se většinou jen po nováčcích, jestliže udělali chybu. Kapky, které dostali, zachránily mnohým z nich život. Nyní Edvard Mosken zíral na Daniela svým vytřeštěným okem, které nikdy nezavíral. Ani ve spánku, jak se o tom Gudbrand sám přesvědčil.

„Kryj se, Gudesone!“ zařval velitel oddílu.

Daniel se však jenom usmál a v následujícím okamžiku zmizel, pouze pára od jeho úst se nad nimi ještě zlomek vteřinky vznášela ve vzduchu. Pak pohasly zášlehy na horizontu a opět se rozhostila tma.

„Gudesone!“ zakřičel Edvard Mosken a vylezl na okraj zákopu. „Krucinál!“

„Vidíte ho?“ zeptal se Gudbrand.

„Jako by se do země propadl.“

„Na co jenom potřeboval ten magor lopatu?“ zauvažoval Sindre a pohlédl na Gudbranda.

„Nevím,“ odpověděl Gudbrand. „Třeba na to, aby se dostal přes ostnatý drát.“

„A jak se přes něj jako chce dostat?“

„To nevím.“ Gudbrand neměl rád Sindreho upřený pohled, připomínal mu jiného venkovana, který s nimi sloužil a nakonec se zbláznil – jedné noci, než měl nastoupit hlídku, si načural do bot a pak mu museli amputovat všechny prsty. Teď už je ale v Norsku, takže možná že se tak úplně nezbláznil. V každém případě ovšem zíral stejně upřeně.

„Možná se chtěl vypravit na území nikoho,“ navrhl Gudbrand.

„Vím, co je na druhé straně ostnatého drátu, ptám se, co tam hodlá dělat.“

„Třeba ho ten granát trefil do hlavy,“ vložil se do hovoru Hallgrim Dale. „Možná zblbnul.“

Hallgrim Dale byl v jednotce nejmladší, bylo mu teprve osmnáct let. Nikdo pořádně nevěděl, proč dobrovolně vstoupil do armády. Touha po dobrodružství, odhadoval to Gudbrand. Dale sám prohlašoval, že obdivuje Hitlera, ale politice nerozumí. Daniel tvrdil, že Dale vzal roha, protože prý zbouchl jednu dívku.

„Jestli je ten Rusák naživu, dostane Gudeson kulku, než stihne ujít padesát metrů,“ konstatoval Edvard Mosken.

„Daniel ho zasáhl,“ šeptl Gudbrand.

„V tom případě Gudesona zastřelí někdo z ostatních,“ namítl Mosken, zastrčil si ruku pod maskáčovou bundu a vylovil z náprsní kapsy tenkou cigaretu. „Dneska v noci se to tam jimi jen hemží.“

Přešel po hrubém škrtátku krabičky, zápalku přitom chránil dlaní. Síra se vzňala na druhý pokus a Moskenovi se podařilo si zapálit. Potáhl z cigarety a poslal ji beze slova dál. Každý voják si dal opatrně šluka a předal cigaretu dalšímu. Nikdo nemluvil, zdálo se, že jsou všichni pohrouženi do vlastních myšlenek. Gudbrand však věděl, že stejně jako on naslouchají.

Uběhlo deset minut, aniž něco zaslechli.

„Nejspíš budou bombardovat Ladožské jezero,“ pronesl Hallgrim Dale.

Všichni slyšeli zvěsti o Rusech prchajících z Leningradu přes zamrzlé Ladožské jezero. Co však bylo horší – led znamenal také to, že generál Čujkov může do obleženého města dopravit zásoby.

„Nejspíš už tam na ulicích omdlívají hlad,“ dodal Dale a pokývl směrem k východu.

Tohle však Gudbrand slychal od chvíle, kdy ho sem před téměř rokem poslali, a přitom byli Rusové stále tam venku a stříleli na ně, jakmile jen vystrčili hlavu nad okraj zákopu. Loni v zimě se k jejich pozicím denně ploužili ruští dezertéři s rukama nad hlavou, kteří už toho měli dost a rozhodli se přejít na druhou stranu výměnou za trochu jídla a tepla. Teď jich však chodilo méně a ti dva chudáci se zapadlýma očima, které viděl Gudbrand přicházet minulý týden, se na ně nevěřicně zahleděli, když uviděli, že jsou stejně vyzáblí jako oni sami.

„Dvacet minut. Ten nepřijde,“ zavrtěl hlavou Sindre. „Je mrtvej. Jako naloženéj slaneček.“

„Drž hubu!“ Gudbrand postoupil o krok k Sindremu, který se okamžitě napřímil. Ačkoli byl Sindre nejméně o hlavu vyšší, bylo zřejmé, že nemá chuť se prát. Nejspíš si pamatoval, jak Gudbrand zabil před pár měsíci jednoho Rusa. Kdo by si pomyslel, že se v tom hodném, opatrném Gudbrandovi skrývá tolik divokos-

ti? Rus nepozorovaně pronikl do jejich zákopu mezi dvěma stanovišti náslechu a pozabíjel všechny, kteří spali ve dvou nejbližších bunkrech, v jednom byli Holanďani, ve druhém Australani, a pak se dostal do jejich bunkru. Zachránily je vši.

Vši byly všude, ale zvláště když bylo teplo, měli je v podpaží, pod opasky, v rozkroku a na kotnících. Gudbrand, který ležel nejbližší u dveří, nemohl spát kvůli tomu, čemu říkali boláky od vši – měl je na lýtkách, byly to otevřené rány až o velikosti pětiøre, na jejichž okraji seděla jedna veš vedle druhé a živily se krví. Gudbrand právě vytáhl bajonet v marném pokusu vši seškrabat, když vtom se ve dveřích zjevil Rus a chystal se vypálit. Gudbrand zahlédl jen jeho siluetu, avšak okamžitě pochopil, že jde o nepřítele, neboť spatřil obrysy zdvižené pušky Mosin-Nagant. Jen za pomoci svého tupého bajonetu rozpáral Rusa tak důkladně, že když ho pak vynesli na sníh, neměl už v těle ani kapku krve.

„Chlapi, uklidněte se,“ vyzval je Mosken a odtáhl Gudbranda stranou. „Měl by ses jít trochu vyspat, Gudbrande, vystřídali tě už před hodinou.“

„Dojdu se po něm mrknout,“ navrhl Gudbrand.

„To teda ne!“ zakázal mu to Mosken.

„Jo, já...“

„To je rozkaz!“ Mosken ho vzal za rameno a zatřásl jím. Gudbrand se mu pokusil vymanit, ale velitel oddílu ho držel pevně.

Gudbrandovi přeskočil zoufalstvím rozechvělý hlas.

„Třeba je raněný! Třeba uvízl v ostnatém drátu!“

Mosken ho poplácával po rameni. „Brzy se rozední, pak zjistíme, co se stalo.“

Pohlédl rychle na ostatní vojáky, kteří výstup sledovali mlčky. Začali opět podupávat na sněhu a tiše si mezi sebou mumlali. Gudbrand viděl, jak Mosken došel

k Hallgrimu Daleovi a zašeptal mu cosi do ucha. Dale naslouchal a rychle se svraštěným obočím mrkl ke Gudbrandovi. Gudbrand dobře věděl, co se děje. Dale dostal pokyn, aby ho sledoval. Před nedávnem tu kdosi rozšířil fámu, že Gudbrand a Daniel jsou víc než jenom dobří přátelé. A že se jim nedá věřit. Mosken se jich zeptal přímo, zda mají v úmyslu spolu dezertovat. Oba to samozřejmě popřeli, jenže teď si asi Mosken myslí, že Daniel využil příležitosti k útěku! A že Gudbrand chce jít svého kamaráda „hledat“ a že to hledání má být součástí jejich plánu, jak se dostat na druhou stranu. Gudbrand měl chuť se rozesmát. Sice bylo příjemné snít o útěku za krásnými sliby jídla, tepla a žen, které Rusové z amplionů rozhlašovali vtíravou němčinou po jalovém bitevním poli, ale věřit jim?

„Vsadíme se, že se vrátí?“ ozval se Sindre. „Tři přiděly jídla, co ty na to?“

Gudbrand svěsil paže, pohmatem se přesvědčil, že mu bajonet visí na opasku pod maskáčovou uniformou.

„*Nicht schießen, bitte!*“

Gudbrand se bleskurychle otočil a tam, přímo proti sobě, spatřil, jak se na něj z okraje zákopu usmívá pod ruskou lodičkou zrudlý obličej. Nato se muž přehoupl přes hranu a dopadl s telemarkovým zhoupnutím v kolenu na zmrzlý sníh.

„Danieli!“ vykřikl Gudbrand.

„Ahoj!“ odpověděl Daniel a smekl lodičku. „*Dobryj večer.*“

Chlapi tam stáli jako přimrzlí a jen na něj zírali.

„Heleďte se, veliteli,“ zavolal Daniel. „Měl byste popíchnout naše Holanďany, aby se trochu vzchopili. Mezi stanovišti náslechu mají támhle nejmíň padesát metrů.“

Edvard Mosken stejně jako ostatní jen mlčky a ohromeně zíral.

„Tys toho Rusáka pohřbil, Danieli?“ Gudbrandovi se tvář leskla vzrušením.

„Pohřbil?“ zeptal se Daniel. „Dokonce jsem se za něj pomodlil otčenáš a zazpíval mu. Copak jste nedoslýchaví? Jsem si jistý, že na druhé straně to slyšeli.“

Pak vyskočil na okraj zákopu, posadil se, zdvihl paže do vzduchu a začal vřelým, hlubokým hlasem zpívat:

„Hrad přepevný jest Pán Bůh náš...“

Chlapi zajásali a Gudbrand se rozesmál tak, až mu do očí vhrkly slzy.

„Ty seš ďábel, Danieli!“ vykřikl Dale.

„Neříkejte mi Danieli. Říkejte mi...“ Daniel smekl ruskou lodičku a z podšívky přečetl: „... Urijáši. Zatraceně, on uměl i psát. No, ale beztak byl bolševik.“

Seskočil z okraje a rozhlédl se.

„Doufám, že proti řádnému židovskému jménu snad nikdo nic nenamítá.“

Na okamžik se rozhostilo absolutní ticho, potom všichni propukli v smích. Vzápětí přistoupili blíž první vojáci, aby poplácali Urijáše po zádech.

**Leningrad,
31. prosince 1942**

Na kulometném stanovišti byla zima. Gudbrand měl na sobě veškeré své oblečení, přesto mu cvakaly zuby a opustil ho cit v prstech na rukou i na nohou. Na nohou to bylo horší. Ovázal si je novými onucemi, ale moc to nepomohlo.

Zíral do tmy. Ivany toho večera příliš neslyšeli, možná slaví Nový rok. Možná jedí něco dobrého. Dušené jehněčí se zelím. Nebo špízy. Gudbrand samozřejmě věděl, že Rusové nemají maso, přesto nedokázal na jídlo nemyslet. Sami nedostávali nic jiného než obyčejný chléb a čočkovou polévku. Na chlebu byl zřetelný zelený povlak, avšak na to si zvykli. A jestliže zplesnivěl natolik, až se rozpadal, uvařili z něj prostě polévku.

„Na Štědrý večer jsme aspoň dostali párek,“ pronesl Gudbrand.

„Pšššt,“ sykl Daniel.

„Dneska večer venku nikdo není, Danieli. Jedí si jelení medailonky na divoko. S hustou světle hnědou omáčkou a brusinkami. A bramborami.“

„Nezačíněj zas s těmi řečmi o jídle. Buď zticha a sleduj, jestli něco neuvidíš.“

„Nevidím nic, Danieli. Nic.“

Schoulili se k sobě, hlavy se snažili nevystřkovat. Daniel měl na hlavě ruskou lodičku. Kovová helma se znakem Waffen-SS ležela vedle něj. Gudbrand chápal proč. Helma byla vytvarovaná tak, že věčné ledové poryvy větru profukovaly pod jejím předním okrajem a vytvářely uvnitř nepřetržitě, na nervy lezoucí hučení, které bylo zvláště nepříjemné, jestliže člověk držel hlídku na stanovišti náslechu.

„Co ty to máš s očima?“ zeptal se Daniel.

„Nic. Jen drobet hůř vidím potmě.“

„To je všechno?“

„A ještě jsem trochu barvoslepý.“

„Trochu barvoslepý?“

„Nerozeznám červenou a zelenou. Nedokážu je rozlišit, prostě mi tak nějak splývají. Třeba když jsme chodili do lesa na brusinky k nedělní pečení, neviděl jsem ani brusinku...“

„Povídal jsem, už žádné další řeči o jídle!“

Odmlčeli se. V dále zarachotila kulometná dávka. Stupnice teploměru ukazovala minus pětadvacet. Loni v zimě měli několik nocí za sebou minus pětadvacet. Gudbrand se utěšoval tím, že vši jsou v tomhle mrazu v klidu, že ho přinejmenším nezačnou kousat, dokud neopustí post a nezaleze si zpátky pod vlněnou deku na kavalec. Snášely ale mráz lépe než on, to ano, bestie. Jednou provedl takový experiment – nechal ležet spodní prádlo venku na sněhu v silném mrazu tři dny za sebou. Když si pak spodky odnesl zpátky do bunkru, byly úplně jako kus ledu. Jakmile je ale u kamen rozehřál, začalo se to v nich hemžit a pobíhat a on je v čirém znechucení hodil do plamenů.

Daniel si odkašlal:

„Mimochodem, jak jste jedli tu nedělní pečení?“

Gudbrand se nenechal dlouho přemlouvat a spustil:

„Nejdřív ji táta nakrájel, nábožně, jako kněz, my děti jsme seděly naprosto tiše a přihlížely jsme. Pak matka

položila na každý talíř dva plátky a přelila je hnědou omáčkou, která byla tak hustá, že ji matka nesměla přestat míchat, aby úplně neztuhla. A k tomu jsme měli spoustu čerstvé křehké růžičkové kapusty. Měl by sis nasadit tu helmu, Danieli. Co kdyby tě do hlavy trefil úlomek granátu?“

„Co kdyby mě do hlavy trefil rovnou granát? Pokračuj.“

Gudbrand zavřel oči a po tváři se mu rozlil úsměv.

„Jako dezert jsme měli švestkovou kaši. Nebo brownies. Nebyly to běžné pochoutky, máma si tuhle tradici přivezla z Brooklynu.“

Daniel si odplivl do sněhu. Normálně trvala hlídka teď v zimě hodinu, jenže jak Sindre Fauke, tak Hallgrim Dale leželi s horečkou, a proto velitel Edvard Mosken rozhodl, že dokud nebude osazenstvo v plném počtu, prodlouží ji na dvě hodiny.

Daniel položil Gudbrandovi ruku na rameno.

„Stýská se ti po ní, vid' Po mámě.“

Gudbrand se zasmál, plivl do sněhu na stejné místo jako Daniel a zvedl pohled ke zmrzlým hvězdám na nebi. Zapraskal sníh a Daniel zdvihl hlavu.

„Liška,“ pronesl pouze.

Bylo to neuvěřitelné, ale dokonce i tady, kde byl každý čtvereční metr rozbombardovaný a kde se miny nacházely vedle sebe hustěji než dláždění na třídě Karla Johana, žila zvířata. Ne moc, ale zahlédli tu jak zajíce, tak lišky. A sem tam nějakého tchoře. Samozřejmě se zvíř, kterou spatřili, pokoušeli skolit, do hrnce se jim hodilo všechno, jenže potom, co byl jeden z Němců zastřelen, když chtěl přinést zajíce, si vedení vzalo do hlavy, že Rusové vypouštějí zajíce před jejich zákopy proto, aby je vylákali na území nikoho. Jako by se snad Rusové dokázali dobrovolně vzdát zajíce!

Gudbrand se dotkl svých popraskaných rtů a pohlédl na hodinky. Do střídání zbývá ještě hodina. Pode-

zíral Sindreho z toho, že si strčil do konečnicku tabák, aby dostal horečku, to by mu bylo podobné.

„Proč jste se z Ameriky přestěhovali zase zpátky domů do Norska?“ zeptal se Daniel.

„Kvůli krachu burzy. Táta přišel o práci v loděnicích.“

„Tady to vidíš,“ odpověděl Daniel. „Takový je kapitalismus. Obyčejní lidi dřou a bohatí zatím ještě víc bohatnou, ať je doba příznivá, nebo zlá.“

„Tak to prostě je.“

„Doteď to tak bylo, to jo, jenže teď se to změní. Až vyhraje válku, bude mít jistě Hitler pro tyhle lidi v rukávu drobné překvapení. A tvůj táta se už nebude muset trápit tím, že je nezaměstnaný. Měls taky vstoupit do Národního sjednocení.“

„Ty tomu všemu vážně věříš?“

„Ty snad ne?“

Gudbrand Danielovi nerad oponoval, proto se odpovědi pokusil vyhnout tím, že jen pokrčil rameny, avšak Daniel otázku zopakoval.

„Samozřejmě že tomu věřím,“ odpověděl Gudbrand. „Ale myslím teď nejvíc na Norsko. Na to, že k nám do země nesmí přijít bolševici. Kdyby přišli, my bychom se rozhodně vrátili zpátky do Ameriky.“

„Do kapitalistické země?“ Danielův hlas teď zazněl ostřeji. „Do demokracie, kterou drží v rukou bohatí a která je ponechaná na pospas náhodám a zkorumpovaným vedoucím představitelům?“

„Radši to než komunismus.“

„Demokracie už svoji roli dohrály, Gudbrande. Jen se podívej na Evropu. Anglie a Francie, s těmi to začalo jít od desítky k pěti dávno před vypuknutím války – nezaměstnanost a vykořisťování. Existují jen dvě osoby, které jsou momentálně dost silné na to, aby zastavily pád Evropy do chaosu, a to je Hitler a Stalin. Jinou volbu nemáme. Bratrský národ, nebo barbaři. Zdá se,

že doma skoro nikdo nepochopil, jaké jsme měli štěstí, že k nám jako první dorazili Němci, a ne Stalinovi řezníci.“

Gudbrand přikývl. Nešlo jen o to, co Daniel říkal, šlo i o způsob, jakým to říkal. S takovým přesvědčením.

Najednou to vypuklo a nebe před nimi zbělalo zášlehy, země se otrásala a žluté záblesky světla střídala hnědá hlína a sníh, který jako by se sám vrhal do vzduchu v místech, kam dopadaly granáty.

Gudbrand už ležel na dně zákopu a rukama si zakrýval hlavu, když vtom to celé skončilo stejně náhle, jako to vypuklo. Vzhlédl a nahoře na okraji zákopu, za kulometem, ležel Daniel a řehtal se.

„Co to děláš?“ vykřikl Gudbrand. „Spusť sirénu, zburcuj všechny chlapy!“

Daniel se však jen stále hlasitěji smál. „Můj drahý, předrahý příteli,“ volal se slzami smíchu v očích. „Šťastný Nový rok!“

Ukázal na hodinky a Gudbrandovi se rozsvítilo. Daniel očividně jen čekal na ruskou novoroční salvu, protože teď zastrčil ruku do sněhu navršeného před hlídkovým stanovištěm, za nímž se skrýval kulomet.

„Brandy,“ vykřikl a zvedl triumfálně do vzduchu lahev s hltém hnědé tekutiny na dně. „Šetřil jsem si ji přes tři měsíce. Dej si.“

Gudbrand si klekl a na Daniela se zasmál.

„Ty první!“ vykřikl.

„Určitě?“

„Jasně, starej brachu, ty sis ji vyšetřil. Ale nevypij to všechno!“

Daniel bouchl ze strany do zátky, až vyletěla z hrdla, a lahev pozvedl.

„Na Leningrad, na jaře si připijeme v Zimním paláci,“ zadeklamoval a smekl ruskou lodičku. „A v létě budeme doma a v našem milovaném Norsku nás budou oslavovat jako hrdiny.“

Přiložil hrdlo lahve k ústům a zaklonil hlavu, hnědá tekutina v nádobě bublala a tančila. Ve skle se odráželo světlo z pohasínajících zášlehů. V následujících letech Gudbrand hodně přemýšlel o tom, jestli právě ten záblesk z lahve zahlédl ruský odstřelovač. V dalším okamžiku zaslechl hlasité prásknutí a Danielovi lahev v ruce explodovala. Pršely střepy i brandy a Gudbrand automaticky zavřel oči. Ucítil v obličejí vlhko, cosi mu stékalo po tvářích, bezděčně vystrčil jazyk a několik kapek zachytil. Nechutnalo to skoro nijak, jen jako alkohol a cosi jiného – cosi sladkého a kovového. Bylo to vazké, jistě vlivem mrazu, pomyslel si Gudbrand, a otevřel oči. Daniela už na okraji zákopu neviděl. Nejspíš se ukryl za kulometem, když pochopil, že ho zahlédli, pomyslel si Gudbrand, pak mu však srdce zrychlilo.

„Danieli!“

Žádná odpověď.

„Danieli!“

Vstal a vyškrabal se na okraj zákopu. Daniel ležel na zádech, nábojový pás pod hlavou a lodičku přes obličej. Sníh byl postříkaný krví a brandy. Gudbrand lodičku popadl. Daniel třesl oči na hvězdné nebe. Uprostřed čela mu zel velký otvor. Gudbrand měl nadále v ústech onu sladkou kovovou pachut' a ucítit, jak se mu zvedá žaludek.

„Danieli.“

Jen to mezi suchými rty zašeptal. Měl dojem, že Daniel vypadá jako chlapeček, který chtěl udělat ve sněhu andílka, ale najednou usnul. Se vzlykem se vrhl k siréně a popadl rukojeť, a zatímco záblesky v dáli pohasínaly, nesl se vzhůru k nebi řezavý žalozpěv poplachu.

Takhle to být nemělo, víc si pomyslet nedokázal.

Húúúúúúú...!

Edvard Mosken s ostatními vylezli a stáli teď za ním. Někdo zavolal jeho jméno, avšak Gudbrand ho neslyšel, jen točil rukojetí. Nakonec k němu Mosken přistou-

pil a položil na rukojeť dlaň. Gudbrand uvolnil úchop, neotočil se, jen dál zíral k okraji zákopu a k nebi nahoře, na tvářích mu zamrzaly slzy. Zpěv sirény stoupal a klesal.

„Takhle to být nemělo,“ zašeptal.

**Leningrad,
1. ledna 1943**

Když Daniela odnášeli, měl už pod nosem i v koutcích očí a úst ledové krystalky. Často mrtvé nechávali prostě ležet na mrazu, dokud neztuhli, pak se dali snáze přenést. Daniel by však překážel při obsluhování kulometu. Proto ho dva muži odtáhli o několik metrů dál k začátku zákopu, kde ho položili na dvě prázdné bedny od munice, které tu měli schované jako topivo. Hallgrim Dale mu okolo hlavy omotal pytel od dříví, aby se nemuseli dívat na jeho posmrtnou masku s tím ošklivým šklebem. Edvard Mosken zatelefonoval do úseku Sever, kde se nacházely masové hroby, a vysvětlil jim, kde Daniel leží. Slíbili, že sem někdy během noci pošlou dva nosiče mrtvol. Potom velitel nařídil Sindremu, aby vstal z postele a odsloužil zbytek hlídky s Gudbrandem. Ze všeho nejdřív museli očistit potřísněný kulomet.

„Rozbombardovali Kolín,“ prohlásil Sindre.

Leželi bok po boku nahoře na okraji zákopu, v úzké prohlubni, z níž měli výhled na území nikoho. Gudbrand si uvědomil, že mu Sindreho blízkost nedělá dobře.

„A Stalingrad jde do prdele,“ pokračoval Sindre.

Gudbrand už necítil mráz, jako by měl hlavu i tělo naplněné vatou a dál se ho nic netýkalo. Cítil jen ledový kov pálicí na kůži a omrzlé prsty, které ho nechtěly poslouchat. Zkusil to znovu. Pažba a spouštěcí mechanismus kulometu už ležely na sněhu na vlněné dece vedle něj, uvolnit závěr však bylo horší. V Sennheimu trénovali rozborku a sborku kulometu se zavázanýma očima. V Sennheimu, v krásném, teplém německém Alasku. Když člověk necítí, co dělají prsty, je to jiné.

„Tys to neslyšel?“ zeptal se Sindre. „Rusové nás dostanou. Stejně jako dostali Gudesona.“

Gudbrand si vzpomněl na německého kapitána wehrmachtu, kterého moc pobavilo, když mu Sindre pověděl, že pochází ze statku ležícího nedaleko místa jménem Toten.

„*Toten? Wie im Totenreich?*“ smál se kapitán.

Gudbrandovi vyklouzl závěr z ruky.

„Kurva!“ Hlas se mu chvěl. „To ta krev, kvůli ní přimrzly součástky k sobě.“

Stáhl si palčáky, přiložil k závěru hubičku olejnícky a stíkl boční stěny. Nažloutlá tekutina vlivem mrazu ztuhla a byla vazká, Gudbrand však věděl, že olej krev rozpustí. Jednou si nalil olej do ucha, když v něm měl zánět.

Sindre se k němu najednou naklonil. Nehtem oškřábal jednu patronu.

„Jémine!“ pronesl. Vzhlédl ke Gudbrandovi a zazužil se. Mezi zuby měl hnědé proužky. Bledý neoholený obličej držel tak blízko, až Gudbrand cítil jeho hnilobný dech, který tu získávali po pár dnech všichni. Sindre zvedl prst.

„Kdo by si pomyslel, že měl Daniel tak velké mozek, co?“

Gudbrand se odvrátil.

Sindre si prohlížel špičku prstu. „Ale zrovna moc ho nepoužíval. Jinak by se tehdy v noci z území nikoho nevrátil. Slyšel jsem vás, jak mluvíte o tom, že přeběhnete. No, vždyť jste byli... hodně dobří kamarádi, vy dva.“

Gudbrand nejprve jeho slova neslyšel, přicházela z příliš velké dálky. Pak k němu dolehla jejich ozvěna a on náhle ucítil, jak se mu do těla vrací teplo.

„Němci nás nikdy nenechají ustoupit,“ pokračoval Sindre. „Chcípnete tady, všichni do jednoho. Měli jste utéct. Bolševici nejsou prý na takové jako ty a Daniel tak tvrdí. Myslím tím na takové dobré kamarády.“

Gudbrand neodpověděl. Cítil teď teplo i v konečcích prstů.

„Byli jsme domluvení, že přeběhneme dneska v noci,“ vykládal Sindre. „Hallgrim Dale a já. Než bude pozdě.“

Zavrtěl se ve sněhu a pohlédl na Gudbranda.

„Netvař se tak vyděšeně, Johansene,“ zazubil se. „Proč myslíš, že jsme asi tvrdili, že jsme nemocní?“

Gudbrand zahýbal v kanadách prsty u nohou. Nyní je cítil. Bylo mu teplo a příjemně. Ale to nebylo všechno.

„Půjdeš s námi, Johansene?“ zeptal se ho Sindre.

Vši! Je mu teplo, ale necítí vši! Dokonce i hučení pod helmou ustalo.

„Takže to ty jsi rozšířil ty fámy,“ konstatoval Gudbrand.

„Cože? Jaký fámy?“

„Mluvili jsme s Danielem o tom, že pojedeme do Ameriky, ne že přeběhneme k Rusům. A ne teď, ale po válce.“

Sindre pokrčil rameny, podíval se na hodinky a klekl si.

„Zastřelím tě, jestli se o to pokusíš,“ varoval ho Gudbrand.

„A čím jako?“ opáčil Sindre a pokývl k součástkám kulometu na dece. Jejich pušky ležely v bunkru a oba věděli, že než by Gudbrand doběhl tam a zpátky, bude Sindre pryč.

„Zůstaň si tu, Johansene, a chcípni, když chceš. Pozdravuj Dalea a řekni mu, ať přijde za mnou.“

Gudbrand strčil ruku pod uniformu a vytáhl bajonet. V matné ocelové čepeli se zablesklo světlo měsíce. Sindre zavrtěl hlavou.

„Chlápci jako ty a Gudeson jsou snílci. Odlož ten bajonet a pojď radši se mnou. Rusové teď dostávají přes Ladožské jezero nové zásoby. Čerstvé maso.“

„Nejsem zrádce,“ odtušil Gudbrand.

Sindre vstal.

„Jestli se mě pokusíš tím bajonetem zabít, zaslechnou nás holandské hlídky na stanovišti náslechu a spustí alarm. Uvažuj. Komu z nás dvou uvěří, že se snažil zabránit tomu druhému v útěku? Tobě, o kterém se už povídalo, že to máš v úmyslu, nebo mně, když jsem členem strany?“

„Sedni si, Sindre Fauke.“

Sindre se zasmál.

„Ty nejsi vrah, Gudbrande. Já už poběžím. Dej mi padesát metrů náskok a pak vyhleš poplach, tím budeš z obliga.“

Zírali na sebe. Mezi nimi se začaly snášet drobné prachové vločky. Sindre se usmál:

„Svítlí měsíc a přitom sněží, to se vidí málokdy, co?“

**Leningrad,
2. ledna 1943**

Zákop, ve kterém oni čtyři muži stáli, se nacházel dva kilometry severně od jejich vlastního frontového úseku a v těch místech se kroutil a vytvářel téměř smyčku. Před Gudbrandem podupával muž s kapitánskými výložkami. Sněžilo, na vrcholku kapitánské čepice se muži usadila pěkná vrstvička sněhu. Vedle kapitána stál Edvard Mosken a hleděl na Gudbranda jedním okem vytřeštěným a druhým přimhouřeným.

„So,“ říkal kapitán, „*er ist hinüber zu den Russen geflohen?*“

„*Ja,*“ zopakoval Gudbrand.

„*Warum?*“

„*Das weiß ich nicht.*“

Kapitán se zahleděl do prázdna, nasál přes zuby vzduch a znovu zadupal. Pak pokývl Moskenovi, zamumlal ke svému *Rottenführehrovi*, německému desátníkovi, kterého měl s sebou, několik slov a vzápětí se rozloučili. Při odchodu jim pod nohama křupal sníh.

„Tak to bychom měli,“ okomentoval to Edvard Mosken. Nadále hleděl na Gudbranda.

„Ano,“ odvětil Gudbrand.

„Moc to nevyšetřovali.“

„To ne.“

„Kdo by si to pomyslel.“ Vytřeštěné oko nadále ztuhle a mrtvě zíralo na Gudbranda.

„Pořád někdo dezertuje,“ opáčil Gudbrand. „Nemůžou asi vyšetřovat všechny...“

„Myslel jsem tím, kdo by si to pomyslel o Sindrem. Že by ho mohlo něco takového napadnout.“

„No, to jo,“ přikývl Gudbrand.

„A provedl to tak jednoduše. Prostě se sebral a utekl.“

„No jo.“

„Škoda že byl kulomet rozebraný.“ Hlas Edvarda Moskena zněl ledově sarkasticky.

„Ano.“

„A ty jsi ani nestihl zakřičet na holandské hlídky.“

„Volal jsem, jenže to už bylo pozdě. Byla tma.“

„Svítil měsíc,“ namítl Mosken.

Zírali na sebe.

„Víš, co si myslím?“ zeptal se Mosken.

„Ne.“

„Ale ano, víš, vidím to na tobě. Proč, Gudbrande?“

„Nezabil jsem ho.“ Gudbrand upíral zrak na Moskenovo kyklopské oko. „Snažil jsem se mu to vymluvit. Nechtěl mě poslouchat. Prostě se sebral a utekl. Co jsem měl dělat?“

Oba ztěžka dýchali, skláněli se k sobě ve větru, který jim okamžitě od úst odfoukával páru.

„Vzpomínám si, kdy ses takhle tvářil naposledy, Gudbrande. To bylo té noci, kdys zabil toho Rusáka v bunkru.“

Gudbrand pokrčil rameny. Mosken mu položil na paži zmrzlou rukavici.

„Poslouchej. Sindre nebyl dobrý voják. Možná ani dobrý člověk. My jsme morální lidi a musíme tady v tomhle usilovat o... určitou úroveň... a čestnost, chápeš?“

„Můžu už jít?“

Mosken se na Gudbranda zadíval. Začínaly k nim docházet zvěsti o tom, že Hitler už nevítězí na všech frontách. Přesto příliv norských dobrovolníků stále sílil, Daniela se Sindrem mezitím vystřídali dva chlapci z Tynsetu. Neustále nové mladé tváře. Některé mu utkvěly, jiné zapomněl, jakmile zmizely. Daniel patřil k těm, které si bude pamatovat, to věděl. Stejně jako věděl, že zanedlouho se mu z paměti vymaže Sindreho tvář. Vymaže se. Za pár dní oslaví Edvard junior druhé narozeniny. Nedokončil tu myšlenku.

„Jo, jdi,“ vyzval ho. „A nezapomeň, že nemáš vystrkovat hlavu.“

„Jistě,“ odpověděl Gudbrand. „Ohnu hřbet.“

„Vzpomínáš si, co povídal Daniel?“ zeptal se Mosken s náznakem úsměvu. „Že tady chodíme tak shrbení, že budeme po návratu do Norska jako paragafy.“

V dále zarachotil kulomet.

**Leningrad,
3. ledna 1943**

Gudbrand se s trhnutím probudil. Několikrát zamrkal do tmy, viděl jen obrysy prken v kavalci přímo nad sebou. Páchno to tu vlhkým dřevem a hlinou. Křičel? Ostatní chlapi tvrdili, že už je jeho výkřiky nebudí. Ležel a cítil, jak se mu tep pomalu zklidňuje. Poškrabal se na boku, vši zřejmě nikdy nespí.

Probudil ho stejný sen jako vždycky, ještě pořád cítil na prsou tlapy, viděl ve tmě žluté oči, bílé zuby šelmy páchnoucí krví a odkapávající sliny. A slyšel lapavý, k smrti vyděšený dech. Patřil jemu nebo té šelmě? V tom snu se mu zdálo tohle: Spal a současně byl vzhůru, ale nemohl se pohnout. Do krku se mu už už zahryzávala zvířecí tlama, když vtom ho probudila palba samopalů ode dveří a on jen stihl zahlédnout, jak někdo zvedá zvíře z jeho deky, mrská jím o hliněnou zeď bunkru a přitom kulky trhají zvíře na cucky. Pak se rozhostilo ticho, na zemi ležela zkrvavená neforemná masa v kožichu. Tchoř. Nato ze tmy vystoupil muž, zjevil se ve dveřích v úzkém proužku měsíčního světla, tak úzkém, že mu osvětloval jen polovinu obličeje. Dnes v noci bylo ale něco v tom snu jinak. Z ústí zbraně se sice ještě kouřilo a muž se jako vždycky usmíval, avšak v čele měl velký černý kráter. A když se otočil ke

Gudbrandovi, viděl Gudbrand skrze díru v jeho hlavě měsíc.

Ucítil ode dveří chladný závan a otočil hlavu. Ztuhl, neboť spatřil tmavou postavu vyplňující dveřní otvor. Je tohle ještě sen? Postava vstoupila do místnosti, byla však příliš velká tma na to, aby Gudbrand rozpoznal, kdo to je.

Postava se náhle zarazila.

„Jsi vzhůru, Gudbrande?“ Hlas mluvil jasně a zřetelně. Byl to Edvard Mosken. Z ostatních kavalců se ozvalo nespokojené mumlání. Mosken došel až ke Gudbrandovu místu.

„Musíš vstát.“

Gudbrand zasténal. „Přehlédl jste se. Zrovna jsem absolvoval hlídku. Na řadě je Dale...“

„Vrátil se.“

„Co tím myslíte?“

„Právě Dale za mnou před chvílí přišel, probudil mě. Daniel se vrátil.“

„O čem to mluvíte?“

Gudbrand viděl ve tmě jen Moskenův bílý dech. Potom spustil nohy z kavalce a vytáhl zpod deky kanady. Během spánku si je tam nechával, aby se mu vlhké stélky neproměnily v led. Oblékl si kabát, který měl přehozený přes slabou vlněnou deku, a následoval Moskenu ven. Nad nimi se třpytily hvězdy, na východě však už noční nebe začínalo blednout. Odkudsi zaslechl vzlykot, jinak panovalo podivuhodné ticho.

„Holandští nováčci,“ vysvětlil Edvard Mosken. „Přijeli včera a právě se vrátili z prvního výletu na území nikoho.“

Dale stál uprostřed zákopu ve zvláštní pozici: hlavu nakloněnou k jedné straně a paže od těla. Kolem brady měl uvázanou šálu a kvůli vyzáblému obličejí s přivřenými očima zapadlými hluboko do důlků se nejvíc ze všeho podobal žebrákovi.

„Dale!“ zahulákal Mosken. Voják se probral.

„Ukaž nám to.“

Dale kráčel před nimi. Gudbrand cítil, jak se mu srdce rozbušilo rychleji. Do tváří ho štípal mráz, zatím se mu ale nepodařilo zaplašit ten teplý snový pocit, který si s sebou nesl z kavalce. Zákop byl tak úzký, že museli kráčet za sebou, a Gudbrand cítil v zádech Moskenův pohled.

„Tady,“ ukázal Dale.

Pod okrajem helmy pískal Gudbrandovi vítr ohlušující melodii. Na bednách od munice ležela mrtvola s rozhozenými údy. Sníh, který vítr navál do zákopu, vytvořil na uniformě slaboučkou vrstvu. Kolem hlavy měla mrtvola uvázaný pytel od dříví.

„Kurva,“ podotkl Dale. Zavrtěl hlavou a zadupal.

Edvard Mosken nepronel nic. Gudbrand pochopil, že čeká na jeho komentář.

„Proč ho nosiči mrtvol neodnesli?“ zeptal se Gudbrand nakonec.

„Oni ho odnesli,“ odvětil Mosken. „Byli tady dneska odpoledne.“

„Tak proč ho přinesli zpátky?“ Gudbrand si všiml, že se na něj Mosken dívá.

„Nikdo ve štábu neví o tom, že by někdo rozkázal, aby ho přinesli zpátky.“

„Nemůže jít o nedorozumění?“ navrhl Gudbrand.

„Možná.“ Mosken vytáhl z kapsy tenkou, napůl vykouřenou cigaretu, obrátil se zády k větru a sirkou skrytou v dlani si připálil. Po několika šlucích poslal cigaretu dál a podotkl:

„Ti, co ho odnesli, tvrdí, že ho uložili do jednoho z masových hrobů v úseku Sever.“

„Jestli je to pravda, tak by snad měl být pohřbený, ne?“

Mosken zavrtěl hlavou.

„Nepohřbívají je, dokud je nespálí. A pálí je jenom přes den, aby světlo neposkytovalo Rusům cíl. V noci navíc zůstávají nové masové hroby otevřené a nestřežené. Někdo Daniela musel odtamtud dneska v noci vytáhnout.“

„Kurva,“ zopakoval Dale, vzal si cigaretu a lačně z ní potáhl.

„Takže mrtvolky opravdu spalují?“ zeptal se Gudbrand. „Proč? V tomhle mrazu...“

„Já vím proč,“ ozval se Dale. „Hlína je zmrzlá. Kvůli teplotním změnám by se pak těla tlačila na jaře k povrchu.“ Neochotně poslal cigaretu dál. „Pohřbili jsme loni v zimě přímo za naší čarou Vorpenese. Letos na jaře jsme o něj zakopli. Tedy přinejmenším o to, co z něj lišky nechaly.“

„Otázka zní,“ vložil se do toho Mosken, „jak se tu Daniel ocitl.“

Gudbrand pokrčil rameny.

„Tys měl předchozí hlídku, Gudbrande.“ Mosken semkl jedno oko a druhé, kyklopské na něj upřel. Gudbrand se drahnou chvílí věnoval cigaretě. Dale si odkašlal.

„Prošel jsem tudy čtyřikrát,“ spustil Gudbrand a předal cigaretu dál. „Nebyl tady.“

„Mohl jsi během hlídky dojít do úseku Sever. A támhle jsou ve sněhu stopy od saní.“

„Ty tu mohli nechat nosiči mrtvol,“ namítl Gudbrand.

„Ty stopy vedou přes poslední stopy od kanad. A ty tvrdíš, že jsi tady prošel čtyřikrát.“

„Krucifix, veliteli, vždyť já vidím, že tu Daniel leží!“ vykřikl Gudbrand. „Samozřejmě ho sem musel někdo dopravit, s největší pravděpodobností na saních. Jenže kdybyste poslouchal, co povídám, tak byste musel pochopit, že sem s ním někdo přišel *potom*, co jsem tu naposledy prošel já.“

Mosken neodpověděl, očividně vztekle však vyrval Daleovi z našpulených úst zbyteček cigarety a nedůvěřivě se zahleděl na vlhké stopy na cigaretovém papíru. Dale si seškrábl z jazyka vlákno tabáku a zamračil se.

„Proč bych proboha měl dělat něco takového?“ zeptal se Gudbrand. „A jak bych ho sem asi tak mohl na saních dotáhnout z úseku Sever, aniž by mě zastavily další hlídky?“

„Mohls projít přes území nikoho.“

Gudbrand nevěřičně zavrtěl hlavou. „Myslíte si, že jsem se zbláznil, veliteli? Na co by mi byla Danielova mrtvola?“

Edvard Mosken naposledy potáhl z cigarety, odhodil nedopalek do sněhu a zašlápl ho. Vždycky to tak dělal, nevěděl proč, ale nedokázal se dívat na čadící nedopalky. Jak se otočil na podpatku, sníh zavrzal.

„Ne, já si nemyslím, žes sem dotáhl Daniela,“ odpověděl Mosken. „Protože si nemyslím, že by tohle byl Daniel.“

Dale s Gudbrandem sebou trhli.

„Jistěže je to Daniel,“ kontroval Gudbrand.

„Nebo někdo, kdo má stejnou stavbu těla,“ pokračoval Mosken. „A stejné označení jednotky na uniformě.“

„Ten pytel...,“ spustil Dale.

„Tak ty poznáš rozdíl v pytlích?“ zeptal se ho Mosken výsměšně, pohled však upíral na Gudbranda.

„Je to Daniel,“ polkl Gudbrand. „Poznávám jeho kany.“

„Takže podle tebe bychom měli prostě zavolat nosiče mrtvol a požádat je, aby ho znovu odnesli?“ zeptal se Mosken. „Ani se na něj blíží nepodíváme? S tím jsi počítal, je to tak?“

„K čertu s vámi, veliteli!“

„Nejsem si jistý, jestli čert tentokrát číhá na mě nebo na tebe, Gudbrande. Sundej mu ten pytel, Dale.“

Dale se na oba nechápavě zahleděl. Gudbrand a Mosken na sebe zírali jako dva býci připravení k souboji.

„Slyšíš?“ zakřičel Mosken. „Rozřízni ten pytel!“

„Já bych radši...“

„To je rozkaz. Teď hned!“

Dale stále váhal, těkal pohledem od jednoho k druhému a pokukoval po ztuhlém těle ležícím na bednách od munice. Pak pokrčil rameny, rozeplnul si maskáčovou bundu a zalovil pod ní.

„Počkej!“ vykřikl Edvard Mosken. „Požádej Gudbranda, ať ti půjčí bajonet.“

Teď byl Dale opravdu zmatený. Zahleděl se tázavě na Gudbranda. Ten zavrtěl hlavou.

„Co tím chceš říct?“ chtěl vědět Mosken, který stál nadále obrácený tváří ke Gudbrandovi. „Máte povinnost nosit u sebe bajonet neustále – a ty ho nemáš?“

Gudbrand neodpověděl.

„Zrovna ty, pro kterého je bajonet úplná vražedná zbraň, Gudbrande, ty jsi ho snad ztratil, nebo co?“

Gudbrand stále neodpovídal.

„Vypadá to tak. Tak asi budeš muset použít svůj, Dale.“

Gudbrand měl ze všeho nejvíc chuť vyrvat veliteli z hlavy to jeho velké zírající oko. Krysa to je! Krysa s krysíma očima a krysím mozkiem. Copak nic nechápe?

Zaslehl za sebou trhavý zvuk, jak se bajonet zařízí do pytle, pak Dale zalapal po dechu. Oba se bleskurychle otočili. A tam, v červenavém svítání na ně zíral bílý obličej s příšerným šklebem a třetím černým okem zejícím v čele. Byl to Daniel, o tom nebylo nejmenších pochyb.

**Ministerstvo zahraničních věcí,
4. listopadu 1999**

Bernt Brandhaug mrkl na hodinky a svrástil čelo. Osmdesát dva vteřin, sedm přes limit. Překročil práh zasedací místnosti, zazpíval nordmarkscky svěže „dobrý den“ a usmál se svým proslulým bílým úsměvem na čtyři tváře, které se k němu otočily.

Na jedné straně stolu seděl Kurt Meirik z tajné služby společně s Ráchel, tou ženou s neslušivou sponou ve vlasech, v ambiciózním kostýmku a s přísným výrazem ve tváři. Napadlo ho, že ten kostýmek vlastně vypadá na sekretářku trochu moc draze. Nadále spoléhal na svou intuici, která mu sdělovala, že je dotyčná rozvedená, možná však byla předtím vdaná za boháče. Nebo má zámožné rodiče? Fakt, že se tu znovu objevila, na schůzce, která, jak Brandhaug naznačil, se má odehrát ve vší důvěrnosti, naznačoval, že zastává u tajné služby významnější pozici, než původně předpokládal. Rozhodl se, že si o ní zjistí víc.

Na protější straně stolu seděla Anne Størksenová společně s tím vysokým hubeným šéfem oddělení vražd – jak on se to jenom jmenuje? Nejdřív mu trvalo přes osmdesát vteřin dojít do zasedací místnosti a teď si ani nedokáže vybavit jedno jméno – začíná snad stárnout?

Ještě tu myšlenku ani nedokončil a už se mu v paměti znovu vynořila událost ze včerejšího večera. Pozval Lise, mladou aspirantku z ministerstva, na to, co nazval „takovou menší přesčasovou večeří“. Následně ji vybídl, zda by si s ním nedala drink v hotelu Continental, kde jménem ministerstva disponoval trvale vyhrazeným pokojem určeným pro schůzky vyžadující zvláštní diskrétnost. Lise se nenechala dlouho prosit, je to citižádostivá dívka. Jenže se to celé nevyvedlo. Že by byl vážně starý? Ojedinělá událost, drink navíc, možná, ale starý není. Brandhaug odsunul tu myšlenku do podvědomí a posadil se.

„Děkuji, že jste se všichni dostavili, byť jsem vás svolal tak narychlo,“ spustil. „Jistě není nutné vyzdvihovat, že tato schůzka je důvěrného charakteru, ale já to přesto zdůrazním, protože možná ne všichni mají s podobným typem případu větší zkušenosti.“

Vrhl na všechny přítomné s výjimkou Ráchel rychlý pohled, čímž naznačil, že tato informace byla zacílena na ni. Nato se otočil k Anne Størksenové.

„Mimochodem, jak se daří vašemu muži?“

Vrchní policejní náčelnice na něj lehce zmateně pohlédla.

„Myslel jsem tím vašeho podřízeného, toho policistu,“ vysvětlil rychle Brandhaug. „Holea, jmenuje se tak, že?“

Policejní náčelnice pokývla Møllerovi, který si musel dvakrát odkášlat, než prohlásil:

„Celkem to jde. Je samozřejmě otřesený. Ale... ano.“ Pokrčil rameny, jako by chtěl naznačit, že o moc víc se toho říct nedá.

Brandhaug povytáhl obočí, v němž nebylo stopy po šedinách.

„Doufám, že snad není otřesený natolik, aby hrozil nějaký únik informací.“

„No...“, zaváhal Møller. Koutkem oka zahlédl, jak se k němu vrchní policejní náčelnice rychle otočila. „Neřekl bych. Je obeznámený s delikátní povahou celé té záležitosti. A samozřejmě byl instruován, že se na onu událost vztahuje povinnost naprosté mlčenlivosti.“

„Totéž platí pro ostatní policisty, kteří byli na místě,“ dodala Anne Størksenová spěšně.

„V tom případě doufám, že máme vše pod kontrolou,“ opáčil Brandhaug. „Dovolte mi nyní, abych vás stručně seznámil s novinkami v této věci. Právě jsem dlouze hovořil s americkým velvyslancem a myslím, že můžu konstatovat, že jsme se shodli na nejzásadnějších bodech celého tragického případu.“

Postupně přešel pohledem všechny přítomné. Hleděli na něj v napjatém očekávání. Čekali, co jim on, Bernt Brandhaug, sdělí. To stačilo, aby sklíčenost, kterou před několika vteřinami cítil, zmizela jako mávnutím kouzelného proutku.

„Velvyslanec mi oznámil, že stav onoho agenta Secret Service, kterého váš muž,“ pokývl k Møllerovi a vrchní policejní náčelnici, „postřelil na mýtné stanici, je stabilní a dotýčný se už nenachází v ohrožení života. Kulka mu poškodila obratel a měl vnitřní krvácení, nicméně neprůstřelná vesta ho zachránila. Lituji, že jsme tuto informaci nedokázali získat dříve, avšak z pochopitelných důvodů existovaly snahy omezit veškerou komunikaci v tomto případě na minimum. Mezi několika málo zasvěcenými došlo k výměně pouze nezbytných informací.“

„Kde je ten agent?“ zeptal se Møller.

„To přísně vzato nepotřebujete vědět, pane Møllere.“

Zadíval se na Møllera, kterému se ve tváři objevil zvláštní výraz. Na vteřinu se v místnosti rozhostilo tísňivé ticho. Vždycky působilo poněkud trapně, jestliže

někdo musel být upozorněn, že se nedozví víc, než je pro jeho práci nezbytné. Brandhaug se usmál a omluvně rozhodl rukama, jako by chtěl říct: *Chápu dobře vaši otázku, ale tak to je.* Møller přikývl a zahleděl se do desky stolu.

„O. K.“ pokračoval Brandhaug. „Můžu prozradit tolik, že dotyčný byl po operaci letecky přepraven do jedné vojenské nemocnice v Německu.“

„Aha.“ Møller se podrbal na zátylku. „Ehm...“

Brandhaug čekal.

„Předpokládám, že se tohle Hole smí dozvědět? To, že z toho ten agent Secret Service vyvázl, mám na mysli. To by mu situaci... ehm, poněkud usnadnilo.“

Brandhaug pohlédl na Møllera. Nebyl ze slov šéfa oddělení vražd tak úplně moudrý.

„Ano, smí,“ odvětil.

„Na čem jste se s velvyslancem shodli?“ ozvala se Rachel.

„K tomu se hned dostanu,“ odpověděl Brandhaug s lehkostí. Vlastně to byl následující bod, neměl však rád, jestliže ho někdo podobným způsobem přerušoval. „Nejprve bych chtěl pana Møllera a osloskou policii pochválit za rychlý zásah na místě. Pokud jsou hlášení pravdivá, dostalo se agentovi lékařského ošetření už za dvanáct minut.“

„Hole a jeho kolegyně Ellen Gjelténová ho odvezli do Akerské nemocnice,“ pronesla Anne Størksenová.

„Obdivuhodně rychlé jednání,“ odvětil Brandhaug. „A tento názor sdílí i americký velvyslanec.“

Møller a vrchní policejní náčelnice si vyměnili pohledy.

„Velvyslanec dále hovořil se Secret Service a z americké strany nebude v tomto případě zahájeno trestní stíhání. Přirozeně.“

„Přirozeně,“ souhlasil Meirik.

„Také jsme se shodli na tom, že chyba byla z převážné části na americké straně. Agent se v té budce vůbec neměl nacházet. Tedy – nacházet se tam měl, avšak norský styčný důstojník na místě o tom měl být samozřejmě informován. Norský policista, který hlídkoval na stanovišti, kolem něhož agent prošel do dané oblasti, a který měl – pardon *mohl* – podat zprávu styčnému důstojníkovi, se spokojil jen s legitimací, kterou mu agent ukázal. Byl vydán trvalý příkaz, že agenti Secret Service mají přístup do všech zabezpečených zón, a policista proto neviděl důvod, proč to hlásit dál. S odstupem času můžeme říct, že to udělat *měl*.“

Pohlédl na Anne Størksenovou, která nejvila nejmenší známky toho, že by chtěla protestovat.

„Dobrá zpráva nicméně zní, že prozatím se snad nic z toho nedostalo ven. Ovšem já jsem vás nesvolal proto, abychom probrali, co bychom měli udělat v případě, že všechno půjde jako na drátkách a všichni budou zticha jako pěny. Protože taková situace zřejmě nenastane. Je přímo naivní domnívat se, že ta střelecká epizoda nevyjde dříve či později najevo.“

Bernt Brandhaug zahýbal dlaněmi nahoru a dolů, jako by chtěl věty nasekat na kusy, které by se mu dobře vešly do úst.

„Kromě těch asi dvaceti lidí z tajné služby, ministerstva zahraničí a koordinační skupiny, kteří mají poznatky o tomto případu, bylo svědky oné události přímo na mýtné stanici přibližně patnáct policistů. O nikom z nich nechci říct nic špatného, jistě celkově dodrží všeobecnou povinnost mlčenlivosti. Jsou to ale obyčejní policisté a nemají zkušenosti se stupněm utajení, který je v tomto případě zapotřebí. Navíc tu máme osoby z Říšské nemocnice, Úřadu pro civilní letectví, společnosti Fjellinjen AS provozující mýtný systém a hotelu Plaza a ti všichni budou ve větší či menší míře dumat o tom, co se přihodilo. Nemáme také žádnou záruku,

že z budov nacházejících se v okolí mytné stanice nesledoval někdo průvod dalekohledem. Jediné slovo od kohokoli z těch, kdo přišli s touto událostí nějakým způsobem do styku, a...“

Nafoukl tváře a vzduch z nich vypustil, aby tím naznačil výbuch.

Kolem stolu se rozhostilo ticho, dokud si Møller neodkašlal a nezeptal se:

„A proč by to byla... ehm, taková tragédie, kdyby to vyšlo najevo?“

Brandhaug pokývl, jako by tím chtěl naznačit, že to není nejhloupější otázka, jakou kdy slyšel, což v Møllerovi okamžitě vyvolalo zamýšlený dojem, že právě taková jeho otázka je.

„Spojené státy americké jsou víc než jen náš spojenc,“ začal Brandhaug vysvětlovat s nepatrným úsměvem. Pronesl to stejným tónem, jakým člověk vykládá cizinci, že Norsko má krále a norské hlavní město se jmenuje Oslo.

„V roce 1920 bylo Norsko jednou z nejchudších zemí v Evropě a tou bychom pravděpodobně byli nadále, nebýt pomoci ze strany USA. Zapomeňte na rétoriku politiků. Emigrace, Marshallův plán, Elvis a finanční kapitál, který umožnil vznik naší ropné pohádky, proměnily Norsko v zemi, která je patrně nejvíce proamerickým státem na světě. My, co tu sedíme, jsme dlouho pracovali na tom, abychom dosáhli pozic, které dnes zastáváme. Pokud by se však některý z našich politiků doslechl, že někdo z této místnosti nese odpovědnost za to, že byl ohrožen život amerického prezidenta...“

Brandhaug nechal zbytek věty viset ve vzduchu, přitom pohledem těkal po přítomných.

„Naštěstí pro nás,“ pokračoval, „se na to Američané dívají tak, že raději připustí přešlap u jednoho svého agenta, než aby přiznali zásadní neochotu spolupracovat s jedním ze svých nejbližších spojenců.“

„To tedy znamená,“ vložila se do toho Ráchel, aniž vzhledla od poznámkového bloku, který měla před sebou, „že nepotřebujeme žádného norského obětního beránka.“

Pak zrak pozvedla a zahleděla se přímo na Bernta Brandhauga.

„Naopak potřebujeme norského hrdinu, je to tak?“

Brandhaug se na ni zadíval se směsí úžasu a zájmu. Úžasu proto, že tak rychle pochopila, kam míří, a zájmu proto, že mu došlo, že s ní je třeba rozhodně počítat.

„Správně. Až jednoho dne vyjde najevo, že norský policista postřelil agenta Secret Service, musíme mít svou verzi připravenou. A ta verze musí znít, že z naší strany nedošlo k žádnému pochybení, že náš styčný důstojník v terénu jednal podle instrukcí a že vinu nese jen a jen onen agent Secret Service. To je verze, se kterou se dokážeme smířit jak my, tak Američané. Nutné je, aby nám to spolkla média. A kvůli tomu...“

„... potřebujeme hrdinu,“ dodala vrchní policejní náčelnice. Přikývla, i ona nyní pochopila, oč Brandhau-govi jde.

„Pardon,“ ozval se Møller. „Jsem jediný, kdo nechápe, co je tady jádro pudla?“ Relativně neúspěšně se přitom pokusil o smích.

„Policista prokázal pohotovost v situaci, která pro amerického prezidenta představovala potenciální riziko,“ vysvětlil mu Brandhaug. „Kdyby ten člověk v budouce byl atentátník, z čehož byl policista podle instrukcí povinen v dané situaci vycházet, zachránil by prezidentovi život. To, že se ukázalo, že ten člověk atentátník nebyl, podstatu věci nemění.“

„Přesně tak,“ přikývla Anne Størksenová. „V takové situaci jsou instrukce nadřazené osobnímu vyhodnocení situace.“

Meirik neřekl nic, souhlasně však pokýval.

„Dobrá,“ pokračoval Brandhaug, „tím jádrem pudla, jak jste to, pane Møllere, nazval, je to, že musíme přesvědčit tisk, naše nadřízené a všechny, kteří měli s tím případem co do činění, že momentálně nepochybujeme o tom, že náš styčný důstojník jednal správně. My všichni se musíme nyní tvářit tak, jako by ten policista ve skutečnosti vykonal hrdinský čin.“

Brandhaug spatřil Møllerovo zděšení.

„Jestliže tomu policistovi nevyslovíme pochvalu, napůl tím přiznáme, že situaci špatně vyhodnotil, když vystřelil, což bude mít za následek, že se lidé budou domnívat, že bezpečnostní opatření během prezidentské návštěvy selhala.“

Pokyvování okolo stolu.

„Ergo,“ protáhl Brandhaug. Miloval to slovo. Je to obrněné slovo, téměř nepřemožitelné, protože si nárokuje samu autoritu logiky. *Ž toho vyplývá.*

„Ergo mu udělíme metál?“ ozvala se znovu Ráchel.

Brandhaug ucítil záchvěv podráždění. To kvůli způsobu, jakým slovo „metál“ pronesla. Jako by tady sepisovali scénář komedie, v němž jsou vítané všechny vtipné návrhy. Jako by *jeho* plán byla nějaká komedie.

„Ne, odvětil pomalu a důrazně. „Metál ne. Medaile a vyznamenání jsou povrchní a nezaručí nám takovou věrohodnost, jakou potřebujeme.“ Zaklonil se na židli a ruce složil za hlavu. „Povyšme toho chlapíka. Dejme mu hodnost vrchního komisaře.“

Následovalo dlouhé ticho.

„Vrchní komisař?“ Bjarne Møller zíral na Brandhauga nadále nevěřičně. „Za to, že postřelil agenta Secret Service?“

„Možná to zní maličko morbidně, ale uvažujte o tom trochu.“

„To...“ Møller zamrkal a zatvářil se, jako by měl chuť pronést spoustu věcí, avšak nakonec se rozhodl mlčet.

„Nemusí mít třeba všechny pravomoce, které vrchní komisař obvykle mívá,“ zaslechl Brandhaug vrchní policejní náčelnici. Ta slova se ozvala opatrně. Jako by náčelnice provlékala nit ouškem jehly.

„Tohle jsme také promysleli, Anne,“ odpověděl jí Brandhaug a lehce přitom zdůraznil její křestní jméno. Použil ho poprvé. Vrchní policejní náčelnici mírně zacukalo v jednom obočí, ale jinak Brandhaug neznamenal nic, co by naznačovalo, že by byla proti. Pokračoval:

„Problém je, že pokud se všichni kolegové toho vašeho střeleckého nenasyty budou domnívat, že to povýšení je nápadné, a postupně jim dojde, že jeho hodnost je jenom stafáž, budeme tam, kde jsme byli. Tedy vlastně ani tam ne. Jestliže zavětrí, že jde o krycí manévr, začnou okamžitě kolovat zvěsti a bude to vypadat, jako bychom se vědomě snažili zakrýt skutečnost, že jsme ze sebe my – vy – tenhle ten policista – udělali hlupáky. Jinými slovy: Musíme mu dát takovou funkci, která bude vypadat věrohodně a nikdo nebude příliš vidět do toho, co vlastně dělá. Jinak řečeno: potřebujeme povýšení spojené s přesunem na *chráněné místo*.“

„Chráněné místo. Někde, kam nebude vidět.“ Rachel se ušklíbala. „To zní, jako byste měl v úmyslu hodit ho na krk nám, pane Brandhaugu.“

„Co vy na to, Kurte?“ zeptal se Brandhaug.

Kurt Meirik se podrbl za uchem a přitom se tiše uchechl.

„Jo jo, u nás nejspíš vždycky nějakého toho vrchního komisaře upíchneme, řekl bych.“

Brandhaug přikývl. „To by nám dost pomohlo.“

„Ano, musíme si přece pomáhat.“

„Fajn.“ Brandhaug se široce usmál a pohledem na hodiny na zdi naznačil, že je schůzka u konce. Ozvalo se šoupaní židlí.

**Čtvrť Sankthanshaugen,
4. listopadu 1999**

„*Tonight we're gonna party like it's nineteen-ninety-nine!*“

Ellen mrkla směrem k Tomovi Waalerovi, který právě zasunul do přehrávače kazetu a zvýšil hlasitost tak, až basy roztráslly palubní desku. Zpěvákův pronikavý falzet bodal Ellen do ušních bubínků.

„To je paráda, co?“ křičel Tom do hudby. Ellen se ho pokud možno nechtěla dotknout, proto jen přikývla. Ne že by si snad myslela, že je Tom Waaler lehce zranitelný, měla však v úmyslu být s ním zadobře, dokud to jen půjde. Snad to vydrží do doby, než se dvojice Tom Waaler a Ellen Gjeltenová opět rozdělí. Jejich šéf, Bjarne Møller, v každém případě prohlásil, že jde pouze o dočasné řešení. Všichni věděli, že Tom získá na jaře novou pozici vrchního komisaře.

„Teplej negr,“ zakřičel Tom. „Fakt bomba.“

Ellen neodpověděla. Pršelo tak hustě, že ačkoli měli stěrače zapnuté naplno, vytvářela voda na čelním skle jejich hlídkového vozu jemnou vrstvu, přes niž vypadaly budovy v Ullevålské ulici jako něžné pohádkové domečky vlnící se sem a tam. Møller je dneska ráno vyslal do terénu, aby našli Harryho. Už zvonili u dveří jeho bytu v Sofiině ulici a konstatovali, že není doma. Nebo jim nechce otevřít. Nebo *není schopen* otevřít. Ellen se